

ALNARPS NÖTKÖTTSDAG

5 december 2024

Samarbete mellan Institutionen Biosystem och teknologi (BT) SLU, Partnerskap Alnarp SLU, LRF-Skåne, Skånes Nötköttsproducenter & Skånesemin.

Alnarps Nötköttstag

Torsdag den 5 december 2024

Alnarps Nötköttstag samlar nötköttsföretagare, rådgivare, lärare, studenter, forskare och alla med intresse för nötköttsbranschens utveckling och framtid. Varmt välkomna till årets Nötköttstag!

Lokal: Aulan, Alnarpsgården, SLU, Alnarp och Webinar

Moderator: *Olof Friberg, Skånes nötköttsproducenter*

09.00 Fika – registrering

09.30 Välkomna

Nötköttsproduktion i ett föränderligt klimat

- Förändring i fauna och flora, hur arbetar länsstyrelsen? - *Nils Carlsson, Länsstyrelsen i Skåne*
- Påverkan på nötköttsproduktion, sjukdomar och management - *Jennifer Sahlin, Gård och Djurhälsan*

Ny teknik för förbättrad produktion – *Amanda Jacobsson, Skånesemin*

Gentester på gårdsnivå - *Sven-Olof Hägg, Sonarps Gård*

Om utvecklingen av Sveriges Naturbetesmarker – *Lisa Karlsson, Jordbruksverket*

12.00 Lunch

13.10 Marknadstrender – *Åsa Lannhard Öberg, Jordbruksverket*

Om lönsamhet i nötköttsproduktion – *Sebastian Remvig, SLU*

Om krisen eller kriget kommer till lantbruket. – *Hugo Malm, SLU*

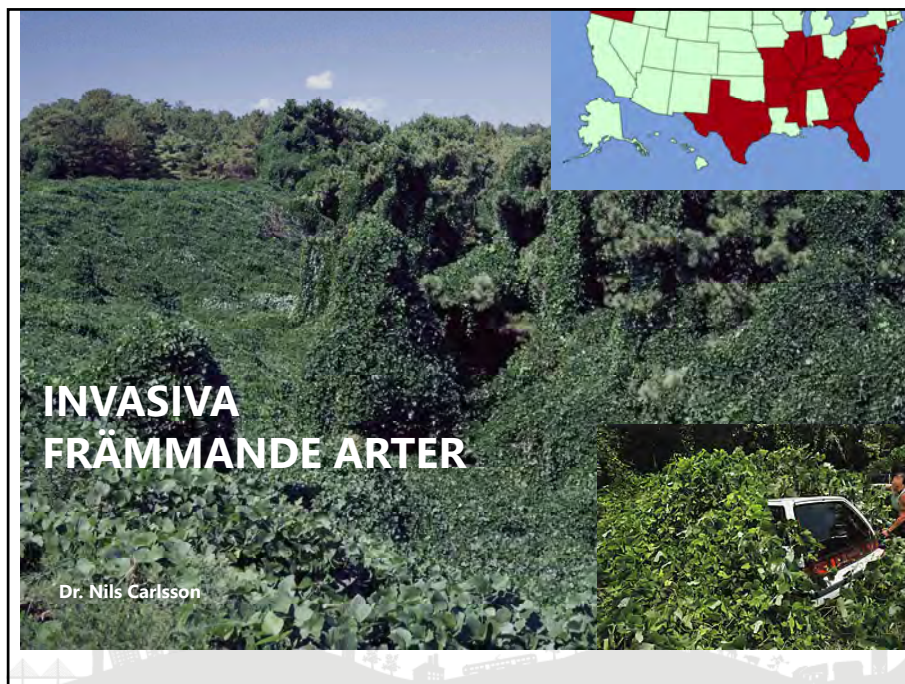
Avslut

15.00 Kaffe och kaka

Innehåll

Nötköttsproduktion i ett föränderligt klimat	
- Förändring i fauna och flora, hur arbetar länsstyrelsen?	4
<i>Nils Carlsson, Länsstyrelsen Skåne</i>	
- Påverkan på nötköttsproduktion, sjukdomar och management	11
<i>Jennifer Sahlin, Gård och Djurhälsan</i>	
 Ny teknik för förbättrad produktion	18
<i>Amanda Jacobsson, Skånesemin</i>	
- Gentester på gårdsnivå	
<i>Sven-Olof Hägg, Sonarps Gård</i>	
 Om utvecklingen av Sveriges Naturbetesmarker	29
<i>Lisa Karlsson, Jordbruksverket</i>	
 Marknadstrender	35
<i>Åsa Lannhard Öberg, Jordbruksverket</i>	
 Om lönsamhet i nötköttsproduktion	49
<i>Sebastian Remvig, SLU</i>	
 Om krisen eller kriget kommer till lantbruket	
<i>Hugo Malm, SLU</i>	54
 Länk till Broschyr - Om krisen eller kriget kommer till Sveriges lantbruksföretagare	57
 Fakta om nötköttsproduktion i Sverige	58

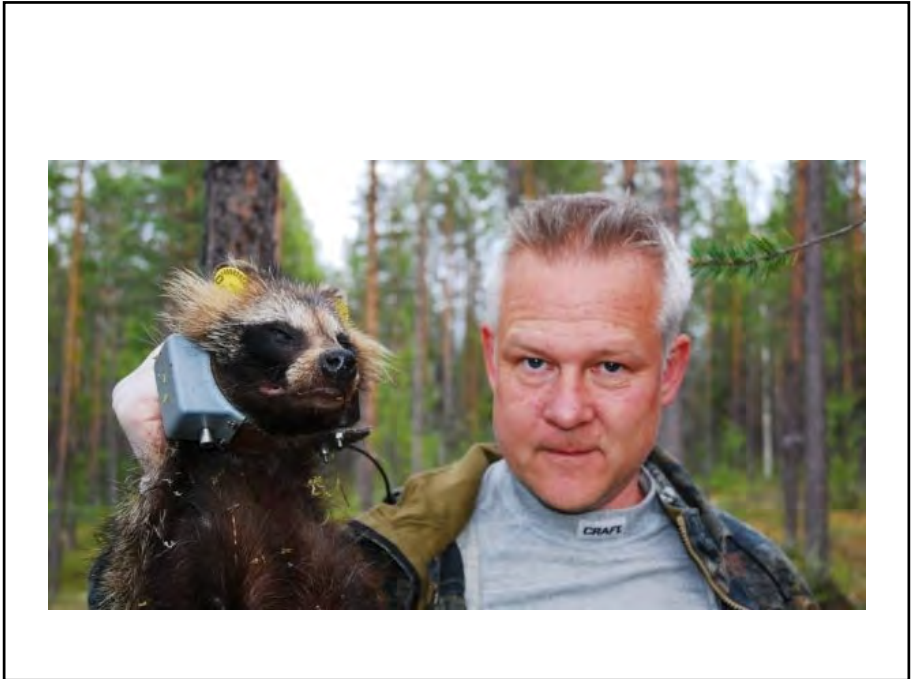
Nils Carlsson, Länsstyrelsen Skåne

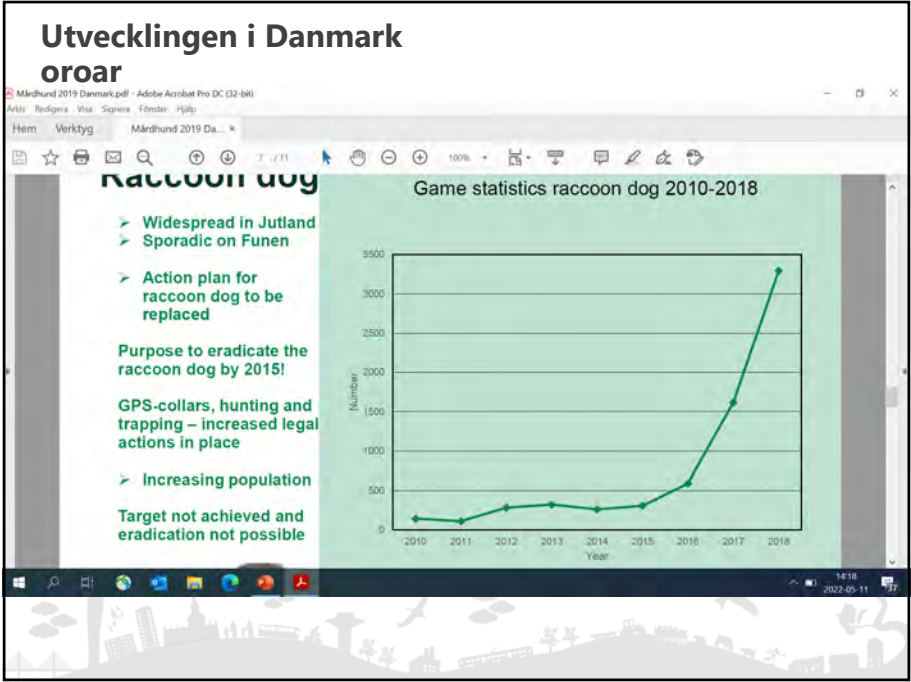
1

2

3

4

Främmande arter i Sverige – introduktions- och spridningsvägar

5

Mardrömsväxten

6

7

8

Sjögull

9

Hönshirs

- Anses vara världens tredje värsta ogräs
 - Relativt nytt i svenska odlingar men sprider sig snabbt. Värmegynnad.
- En ettårig växt som gror på våren
 - en planta ger 1000-2000 frön
 - Den övervintrar inte men frön kan överleva i marken i upp till 10 år
- Etablerar sig i grödor med större avstånd ex. majs, men även i andra grödor vid utvintring av huvudgröda, torka eller blöta partier
- Kräver bekämpning vid flera tillfällen
- Sprids via halm, jord och maskiner

10

Renkavle

- Ettårig växt som gror på hösten
 - Kan ligga i jorden i ca 5 år för att gro när de kommer upp i ljus
- Utvecklar snabbt resistens mot tidigare effektiva bekämpningsmedel
- Trivs på lerjordar
- Kan konkurrera ut huvudgrödan där den är väletablerad. Störst problem vid odling av höstvet
- Vid stora problem har lantbrukare valt att putsa ner allting istället för att ta skörd
- Sprids via maskiner, halm och jord

11

Stånds

- Flerårig ört
- Värmegynnad
- Giftig både som färsk och torkad.
 - Beska försvinner när den är torr -> ökad risk att djur får den i sig
- Etableras i trampskador eller hårt betade betesmarker
- Sprids via vägrenar och marker där den tillåts fröa
- En ökning av stånds kan leda till att betesmarker överges

12

Det kommer nytt hela tiden

13

Nötköttsproduktion i ett föränderligt klimat Påverkan på nötköttsproduktion, sjukdomar och management

Jennifer Sahlin, Gård och Djurhälsan

Framtid & klimat

- Nationell strategi
- Vektorburna sjukdomar
- Andra sjukdomar
- Övervakning
- Management
- Framtidens biff

Nationell strategi för klimatanpassning

Klimat & sårbarhetsanalys (KSA) → *Djurhälsa i ett förändrat klimat SVA:s mål och handlingsplan för klimatanpassning 2023*

7 prioriterade klimatrisker:

- Ras, skred och erosion som hotar samhällen, infrastruktur och företag.
- Översvämningar som hotar samhällen, infrastruktur och företag.
- **Höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande för människor och djur.**
- **Brist i vattenförsörjningen för enskilda, jordbruk, och industri.**
- Biologiska och ekologiska effekter som påverkar en hållbar utveckling.
- Påverkan på inhemsk och internationell livsmedelsproduktion och handel.
- **Ökad förekomst av skadegörare, sjukdomar och invasiva främmande arter som påverkar människor, djur och växter.**

Vektorburna sjukdomar

• Fästingar

Blodhalning
Betesfeber
Q feber

• Flugor

Parafilaria "Grönt kött"
Sprida bakterier → ögoninfektion, juverinflammation

• Knott

Onchocerca "Bindvävsmask"
Schmallenberg
Blåtunga

Längre
säsong

Högre
förekomst

Blåtunga

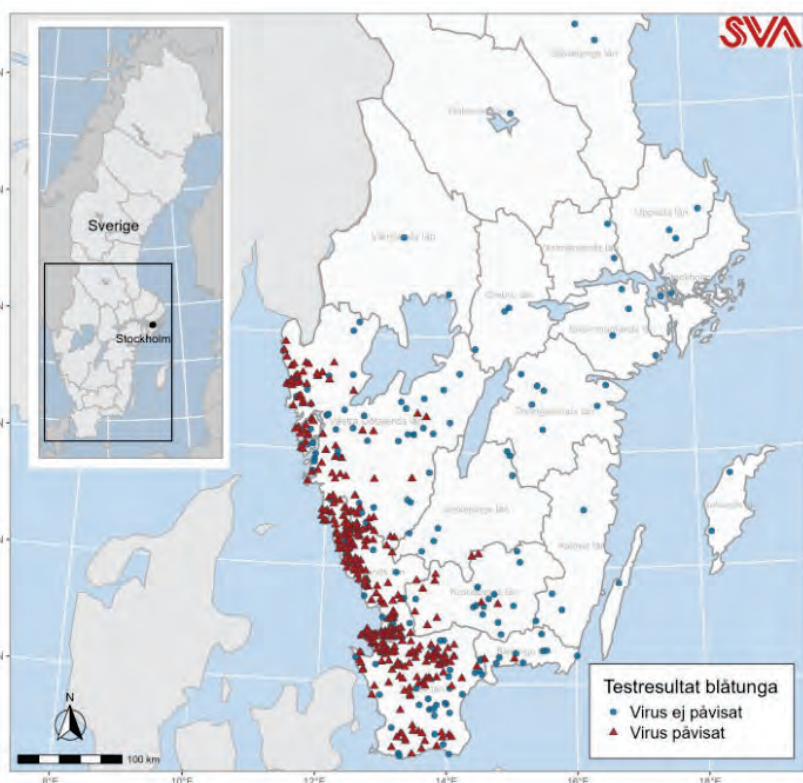
- 26 January 2023 - Bluetongue**
- FREE STATUS**
(Some limited entry)
- GRADUATION PROGRAMME**
EU Member States in close contact with an approved national programme for bluetongue virus control (CP 2021 (2021/2021))
- NO STATUS**
(Some limited entry)
- Legend:**
- F (0)
 - 1 (1,4)
 - T (1,2,4,8,16)
 - 2 (1,4,16)
 - 9 (8,4)
 - A2 (4)
 - AA (1,4,8,16)
 - AD (1,2,4)
 - AE (1,4,16)
 - A7 (16,16)
 - AB (16)
- Map Labels:** FAROE ISLANDS, FINLAND, SWEDEN, ESTONIA, LATVIA, LITHUANIA, BELARUS, RUSSIAN FEDERATION, POLAND, CZECH REPUBLIC, SLOVAKIA, HUNGARY, ROMANIA, BULGARIA, GREECE, ITALY, CROATIA, BOSNIA HERZEGOVINA, SERBIA, MONTENEGRO, NORTH MACEDONIA, ALBANIA, TURKEY, CYPRUS, MALTA, SPAIN, PORTUGAL, FRANCE, SWITZERLAND, NETHERLANDS, BELGIUM, LUXEMBOURG, UNITED KINGDOM, IRELAND, NORTHERN IRELAND, DENMARK.
- Text Box 1:** This map is meant solely as a documentation tool and has no legal effect. The relevant legal acts are published in the Official Journal of the European Union.
- Text Box 2:** The map shows the current status of the bluetongue virus (BTV) in the EU. The map is based on the latest information available at the time of publication.

 Gård & Djurhälsan

Symtom nötkreatur

-

Alnarps Nötköttsdag
5 december 2024

Blåtunga

- Vaccinationsrekommendationer i januari
- Säljs i 50 dos flaskor, ca 40kr/dos
- 2 doser med 3 veckors mellanrum
- Full effekt 3 veckor senare
- Vaccinerade djur måste registreras

<https://www.sva.se/amnesomraden/smittlage/smittlage-for-blåtunga/> 20241202

Sjukdomar, hälsoläge

Sporer i jorden

Frasbrand
Mjältbrand

Torra, varma
somrar

Förgiftningar

Växter

Vatten

Tillgång
Kvalitet

Värmestress

*Dado-Senn et al., 2020,
Theriogenology*

Sjukdomar, hälsoläge

Parasiter som övervintrar

- Stora leverflundran
- Lungmask

Fuktig vinter...

- Lunginflammation
- Löss
- Klöv, hudlidanden

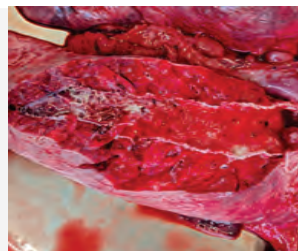
Milda,
fuktiga
vintrar

Längre
säsong

Resistens?

Lungmask

Foto: Behzad Modhabber,
Gård & Djurhälsan

Övervakning

• Övervakning av sjukdomar

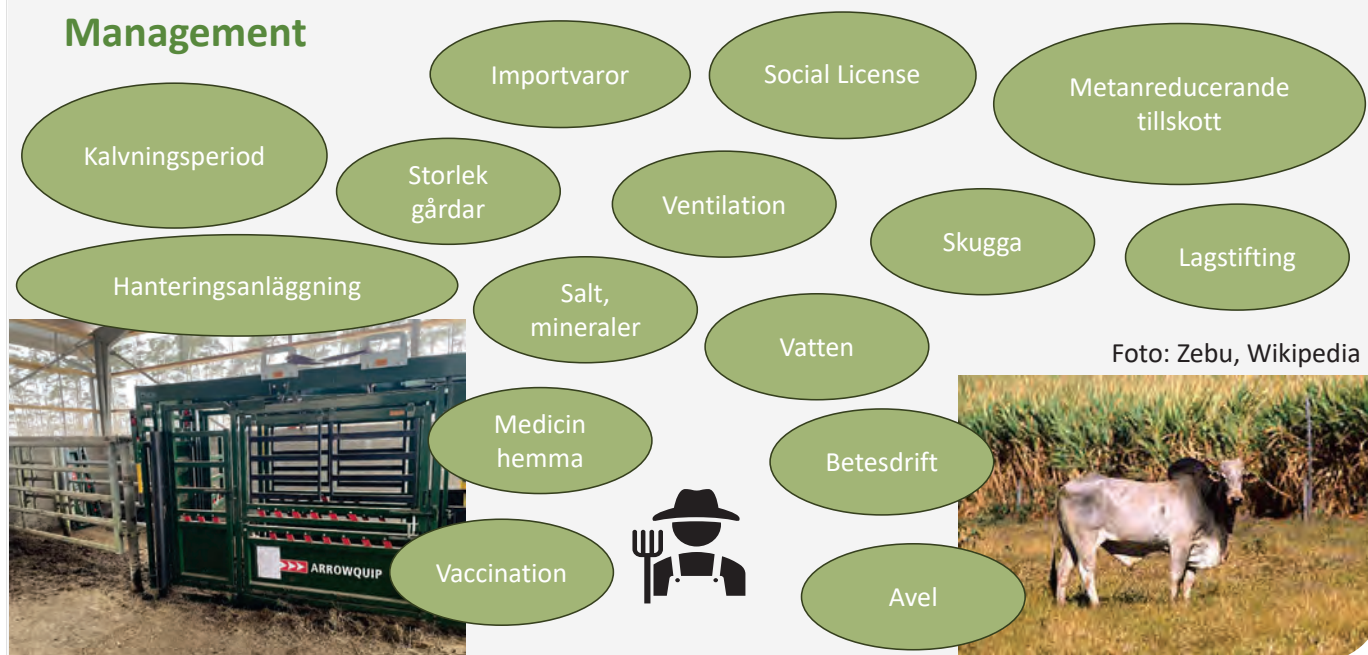
- SVA
- SJV
- Livsmedelsverket
- Passiv & aktiv övervakning

G&D

- Obduktion
- Slaktdata
- Farmstat
- Kalvsjukdomar

Management

Framtidens biff

Var ska
framtidens kött
produceras?

Hur?

Mjölkgård i Katalonien

Lämna dina önskemål & synpunkter om Digital Teknik i Lantbruket

Gård & Djurhälsan är en del av expertnätverket inom **Kunskapsnavet för Jordbrukets Digitalisering**. En uppgift för kunskapsnavet är att löpande genomföra behovsanalyser inom lantbruket & analysera problem kopplade till digitalteknik inom lantbruket.

Scanna QR-koden här intill & lämna dina synpunkter & inspel. Enkäten är helt anonym.

Nötköttsproduktion i ett föränderligt klimat Påverkan på nötköttsproduktion, sjukdomar och management

Tack för mig!

Kontakta oss

Jennifer Sahlin: 0702-95 02 09
Växel: 0771-21 65 00
info@gardochdjurhalsan.se
www.gardochdjurhalsan.se

Teknikens utmaningar och möjligheter

Utmaningar

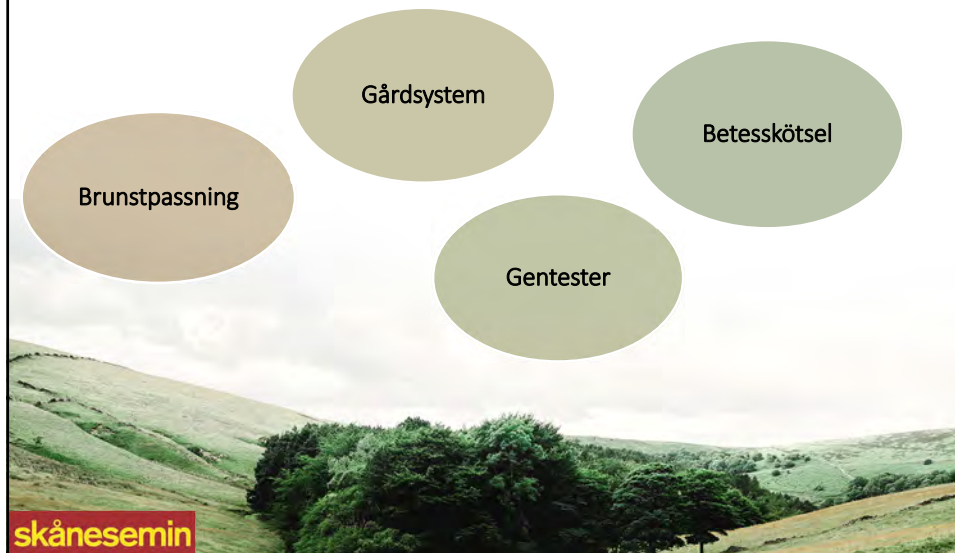
- Teknikutveckling sker i snabb takt, precis som i andra branscher.
 - Lantbrukare behöver vara proaktiva.
- Större besättningar men oförändrat antal anställda.
- Ökade krav på effektivitet, djurvälstånd, rapporteringar och regelverk.

Möjligheter

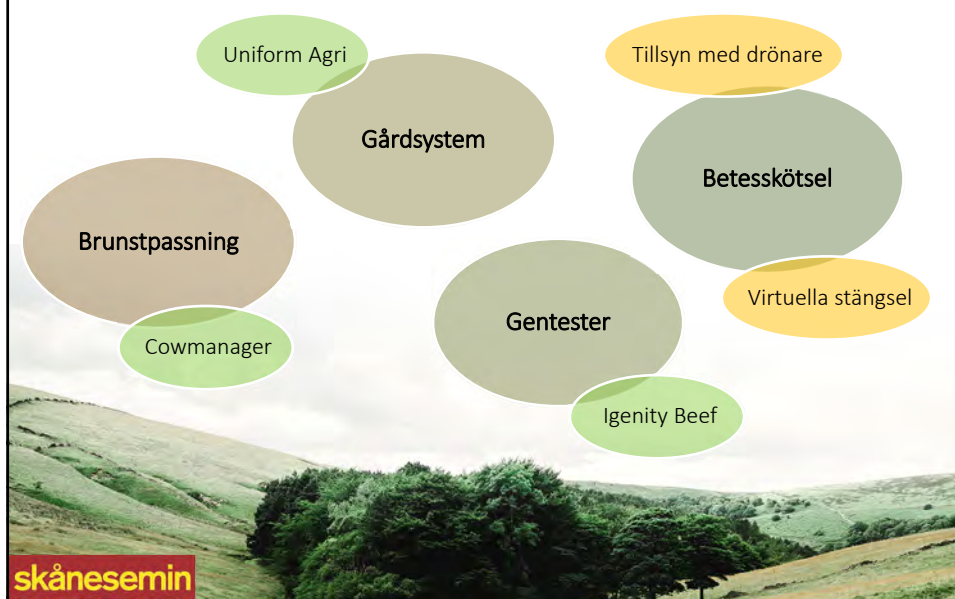
- Digitalisering, automatisering och innovativa lösningar förbättrar produktion och hållbarhet.
- Möta produktivitetsmål och hållbarhetskrav med moderna lösningar.
- Kombination av teknik och kunskap för att optimera användningen.

Teknikens utmaningar och möjligheter

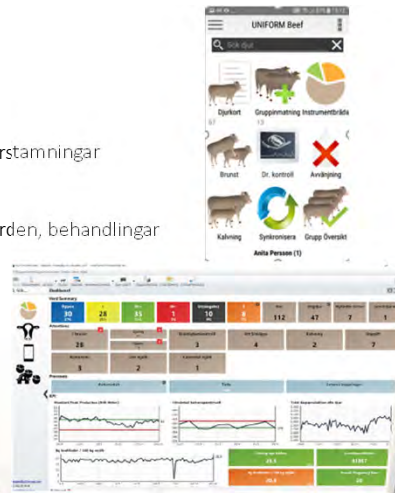
Teknikens möjligheter och utmaningar

Gårdssystem

- Första svenska gårdssystemet för köttproducenter
- Datorprogram + App
- Automatisk överföring av slaktdata, avelsvärden och härstamningar
+ Koppling till TopCow, CDB och Kötraskontrollen
- **Djurkort** - Individdata för reproduktion, tillväxt, avelsvärden, behandlingar
- **Rapporter** - Slaktdata, viktanalys, besättningslistor
- **Hälsfunktioner** - Karenslistor, medicinförbrukning och sjukdomsstatistik.
- Ökad kontroll och bättre beslutsunderlag
- Spara tid och optimera produktion

skånesemin

Brunstpassning

- **Öronsensorer**
- Router i stall/bete
- Realtidsdata överförs trådlöst
- **Brunstpassning** - Identifierar högbrunst, optimal semineringsstidpunkt, upptäcker dräktighet och potentiella kastningar.
- **Hälsa** - Tidiga varningar för sjukdomssymtom.
- Bättre brunstpassning
- Förebyggande hälsovård
- Spara tid

skånesemin

Gentester

- Gentestar 2 miljoner ötkreaturer årligen
- Analys görs utifrån hårprover som skickas till labb
- Avelsbesättningar och bruksbesättningar
- Bedömning på en skala från 1 till 10
- 17 egenskaper för att underlätta avelsarbetet

skånesemin

Gentester

MATERNELLA

- Födelsevikt
- Kalvningsförlopp Direkt
- Kalvningsförlopp maternell
- Fertilitet hondjur
- Mjölk
- Hållbarhet
- Lynne

TILLVÄXT

- Avvänjningsvikt
- Daglig tillväxt
- Årsvikt
- Foderomvandling
- Testikelomkrets

SLAKTKROPP

- Marmorering
- Ryggmuskellarea
- Fett
- Mörhet
- Slaktkroppsstorlek

skånesemin

Cecile Dubois
202-245 Kingsmere Blvd Saskatoon, SK S7N 4K6
cecil.dubois@nrial.com
USA10000

Genomics Customer ID: 6330
Date: 06-15-2018
Genomics Order: 101719
[Click here to go to dashboard.](#)

Igenity® – Confident Selection

Neogen GenSeek Operations
4131 No. 48th Street, Lincoln, NE, 68504
igenity.support@neogen.com – (402) 435-0665

Detailed Report

Animal Information				Decision Indexes		Maternal							Growth			Carcass				Screening				
Animal ID Number	Sample Barcode Number	Gender (M/F)	Breed	Igenity Prediction Index	Igenity Material Index	BW	CED	CEM	HPR	Milk	STAY	Doc	WW	ADG	YW	RFI	Minib	REA	Fat	Tend	HCW	LO	CC	BoD Pi
535 Marcee	NE027794923	M	GV	7.20	6.15	4	7	4	8	6	8	4	7	9	8	6	8	6	9	7	7	PP	Yes	Negative
208 Vortice	NE027791241	M	GV	6.95	6.00	4	7	7	8	8	8	8	7	10	8	9	8	5	9	6	6	PP	Yes	Negative
7171 Marcee	NE027791753	M	GV	6.85	6.25	5	5	6	8	7	8	8	7	7	7	7	6	6	6	10	7	PP	Yes	Negative
796 Marcee	NE027791763	M	GV	6.85	5.85	5	7	5	8	6	7	7	7	8	10	9	8	7	4	9	7	PP	Yes	Negative
83 Nick R	NE027794941	M	GV	6.75	6.25	3	10	7	7	6	7	7	7	7	7	7	9	5	5	5	5	PP	Yes	Negative
1200 Van Beek	NE027795001	M	GV	6.75	6.05	4	8	7	7	7	5	7	9	9	9	5	9	8	5	5	5	PP	Yes	Negative
V59	NE027794911	M	GV	6.70	6.15	2	8	5	8	6	8	8	6	7	6	8	8	5	5	7	6	PP	Yes	Negative
V04	NE027794981	M	GV	6.65	5.95	6	5	5	8	7	7	7	8	8	8	8	9	6	7	6	8	PP	Yes	Negative
93 Nick R	NE027791733	M	GV	6.60	5.75	6	5	4	8	6	6	6	8	10	9	5	8	5	6	4	8	PP	Yes	Negative
10 Nick R	NE027791733	M	GV	6.50	5.95	4	6	6	8	7	7	6	7	7	7	8	8	5	6	7	6	PP	Yes	Negative
66 Jerard R	NE027794961	M	GV	6.40	5.35	6	4	4	7	5	6	7	7	8	8	7	7	2	5	10	8	PP	Yes	Negative
600 Marcee	NE027794991	M	GV	6.25	5.85	5	5	6	8	6	6	6	6	7	6	5	5	4	5	9	5	PP	Yes	Negative
V27	NE027791711	M	GV	6.20	6.15	5	8	6	6	7	7	7	7	7	7	6	6	5	5	5	6	PP	Yes	Negative
V9	NE027794991	M	GV	5.95	5.90	3	8	5	8	9	7	5	7	7	7	9	7	6	8	6	6	PP	Yes	Negative
94 Andrea	NE027791771	M	GV	5.90	5.50	6	4	6	7	5	5	8	8	8	8	7	7	6	5	6	7	PP	Yes	Negative

skånesemin

Cecile Dubois
202-245 Kingsmere Blvd Saskatoon, SK S7N 4K6
cecil.dubois@nrial.com
USA10000

Detailed Report

Animal Information				Decision Indexes		Maternal							Growth			
Animal ID Number	Sample Barcode Number	Gender (M/F)	Breed	Igenity Prediction Index	Igenity Material Index	BW	CED	CEM	HPR	Milk	STAY	Doc	WW	ADG	YW	RFI
535 Marcee	NE027794923	M	GV	7.20	6.15	4	7	4	8	6	8	4	7	9	8	6
208 Vortice	NE027791241	M	GV	6.95	6.00	4	7	7	8	8	8	8	7	9	8	9
7171 Marcee	NE027791753	M	GV	6.85	6.25	5	5	6	8	7	8	8	7	7	7	7
796 Marcee	NE027791763	M	GV	6.85	5.85	5	7	5	8	6	7	7	7	7	7	7
83 Nick R	NE027794941	M	GV	6.75	6.25	3	10	7	7	6	7	7	7	7	7	7
1200 Van Beek	NE027795001	M	GV	6.75	6.05	4	8	7	7	5	7	7	9	9	9	5
V59	NE027794911	M	GV	6.70	6.15	2	8	5	8	6	8	8	6	7	6	8
V04	NE027794981	M	GV	6.65	5.95	6	5	5	8	7	7	7	8	8	8	9
93 Nick R	NE027791733	M	GV	6.60	5.75	6	5	4	8	6	6	6	8	10	9	8
10 Nick R	NE027791733	M	GV	6.50	5.95	4	6	6	8	7	7	6	7	7	7	7
66 Jerard R	NE027794961	M	GV	6.40	5.35	6	4	4	7	5	6	7	7	8	8	7
600 Marcee	NE027794991	M	GV	6.25	5.85	5	5	6	8	6	6	6	7	6	5	5
V27	NE027791711	M	GV	6.20	6.15	5	8	6	6	7	7	7	7	7	6	6
V9	NE027794991	M	GV	5.95	5.90	3	8	5	8	9	7	5	7	7	9	7
94 Andrea	NE027791771	M	GV	5.90	5.50	6	4	6	7	5	5	8	8	8	7	7

skånesemin

Gentester på gårdsnivå

- Sven-Olof Hägg, Sonarps Gård

Sonarps Charolais

Sedan 1971

180 moderdjur
10-15 avelstjurar

50-60 kvigor och kor semineras
Brunstpassning via **Cowmanager**

Gentestat sedan 2018

skånesemin

Gentester på gårdsnivå

Varför?

- Såg hur man gjorde inom mjölken
- Tröghet i befintligt system
- Protektionism

Gentester på gårdsnivå

Hur?

- Kor
- Tjurkalvar
- Kvigkalvar
- Inköpta djur

Gentester på gårdsnivå

För att underlätta arbetet med djuren

- Födelsevikt, kalvningsförlopp direkt och maternell.
→ Lätta kalvningar utan assistans
- Fertilitet hondjur och testikelstorlek.
→ Färre djur som går tomma efter betäckningssäsongen
- Hållbarhet
→ Friskare dikor som kan få fler kalvar
- Lynne
→ Säkrare djur att arbeta med

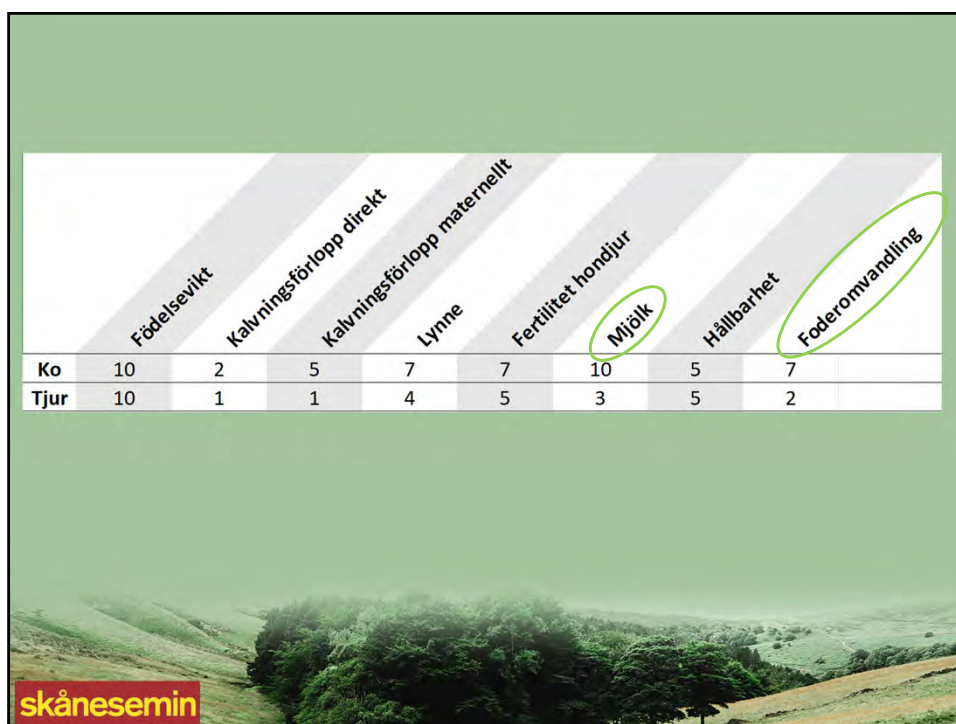
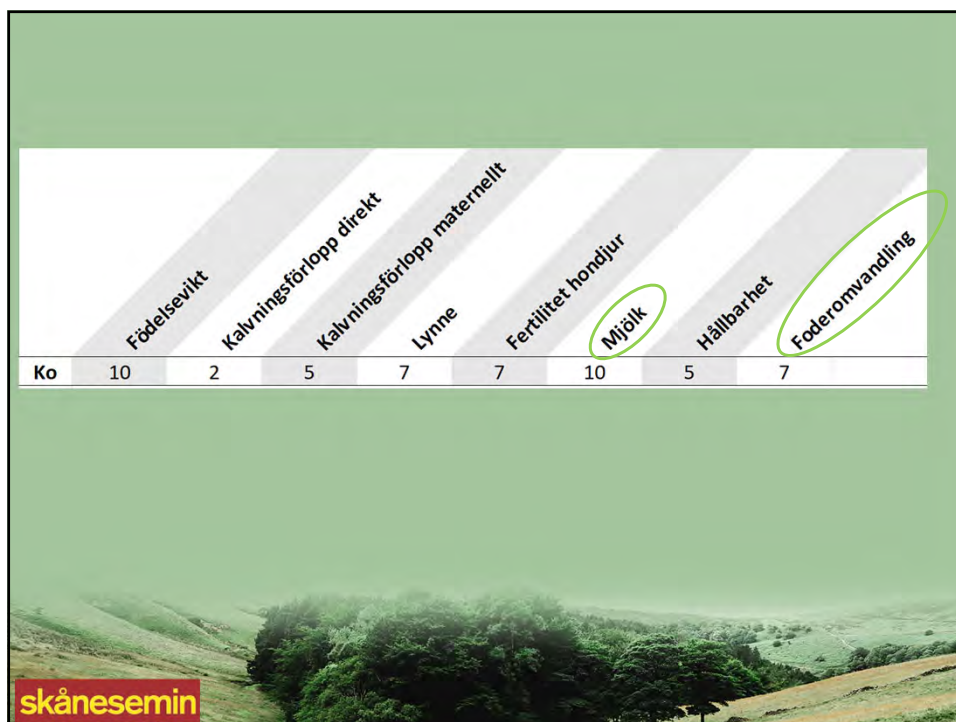
skånesemin

Gentester på gårdsnivå

För att förbättra produktionen

- Avvänjningsvikt, årsvikt och daglig tillväxt.
→ Visar potentialen i individens kapacitet.
- Ryggmuskellarea, fett och storlek på slaktkroppen.
→ För ett bra betalt
- Marmorering och mörhet
→ För dig som säljer/ska börja sälja köttlådor
- Mjölk
→ rekrytera rätt kvigor för att få en tyngre kalv på hösten
- Fodereffektivitet
→ Hitta djuren som kan växa eller mjölka på mindre foder

skånesemin

	Födelsevikt	Kalvningsförlopp direkt	Kalvningsförlopp maternellt	Lynne	Fertilitet hondjur	Mjolk	Hållbarhet	Foderomvandling
Ko	10	2	5	7	7	10	5	7
Tjur	10	1	1	4	5	3	5	2
Kalv	10	1	1	4	5	3	5	6

skånesemin

	Avvänjningsvikt	Daglig tillväxt	Årsvikt	Mörhet	Marmorering	Ryggmuskelarea	Fett	Slaktroppstorlek	Testikelomkrets
Ko	9	8	9	4	3	7	2	9	5
Tjur	6	6	6	3	3	10	1	8	6
Kalv	6	6	6	4	2	9	1	7	5

skånesemin

Lisa Karlsson 2024-12-05

Utveckling av Sveriges naturbetesmarker

2024-12-04

1

Vad är en naturbetesmark

Ingen vedertagen definition, men

- Har betats under lång tid
- Har i "närhet" varken plöjts, såtts in med vallväxter eller gödslats med mineralgödsel
- Normalt sett inte lämplig för åkerbruk
- Hög artrikedom
- Variationsrika

2024-12-04

2

Vad är en betesmark som lantbrukare kan söka jordbrukarstöd för?

Lantbrukare kan söka gårdsstöd och miljöersättning för skötsel av betesmarker.

- Det får inte vara åkermark, skog, mark i renskötselområdet som används till renbete eller myrslåtteräng i norra Sverige
- Det ska finnas gräs och örter som djuren äter
- Ska skötas med bete eller slåtter

Betesmarkerna delas in i olika markklasser.

Betesmarker med särskilda värden, alvarbeten, skogsbeten, mosaikbeten och gräsfattiga marker är i huvudsak naturbetesmarker.

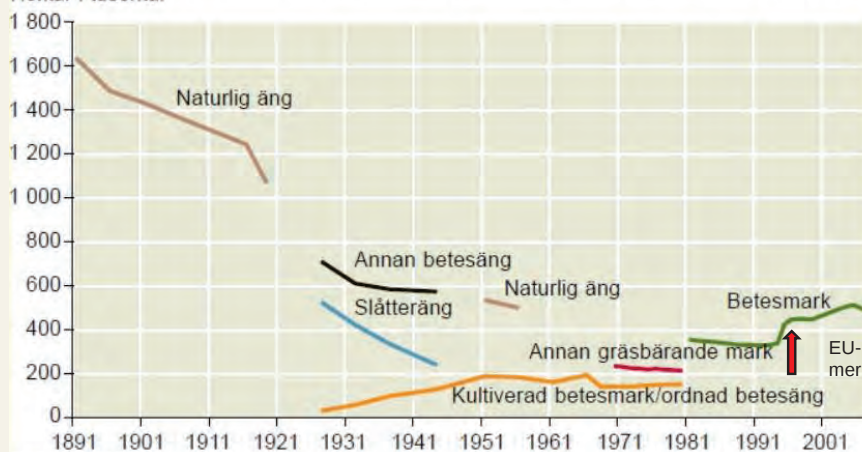
2024-12-04

3

Arealen betesmark har minskat dramatiskt det senaste seklet

Figur 1 L
Betesmarkens olika beteckningar och arealer 1891–2007

Hektar i tusental

Källa: Tabell 1.5.

- Statistiken visar marker som var av värde för lantbrukare och samhället
- Metoder för statistikinsamling varierar över tid
- Definitioner ändras över tid
- SLU har estimerat 12 miljoner hektar betesmark 1870

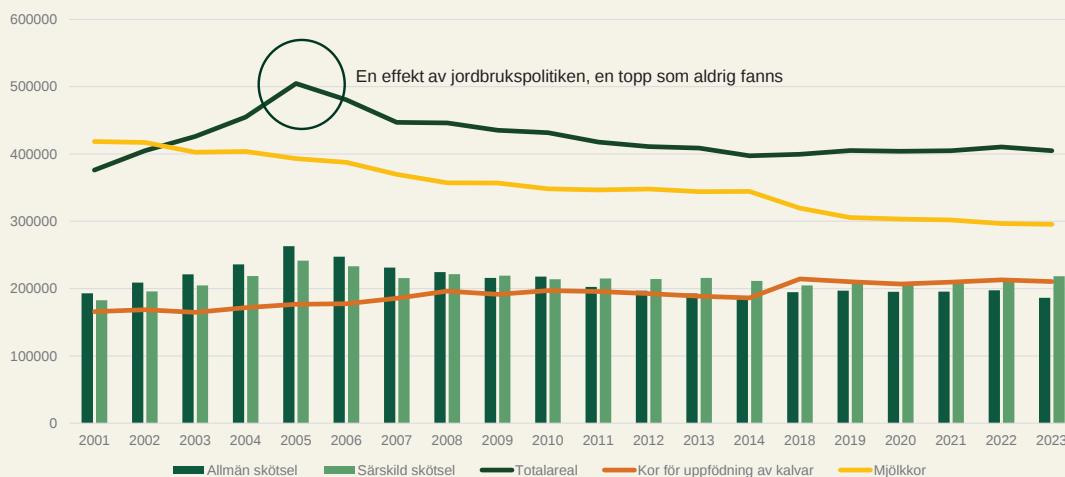
EU-inträde. Betesmarker och slåtterängar blir mer synliga i statistiken

2024-12-04

4

Areal betesmark, dikor och mjölkkor de senaste 20 åren

Miljöersättning för betesmarker med allmän och särskild skötsel och antalet dikor och mjölkkor

2024-12-04

5

Utveckling de senaste 20 åren – betesmarker och kor för uppfödning av kalvar

Areal – minskning 10 procent nationellt

Minskning av arealen betesmark i Stockholm, Västmanland, Dalarna och Norrbotten (>30 procent)

Ungefär samma areal i Jönköping och Västra Götaland

Ökning av arealen förekommer inte i något län

Dikor – ökning 20 procent nationellt

Kor för uppfödning av kalvar har ökat i nästan alla län

>50 procent i Gävleborg, Jämtland och Norrbotten

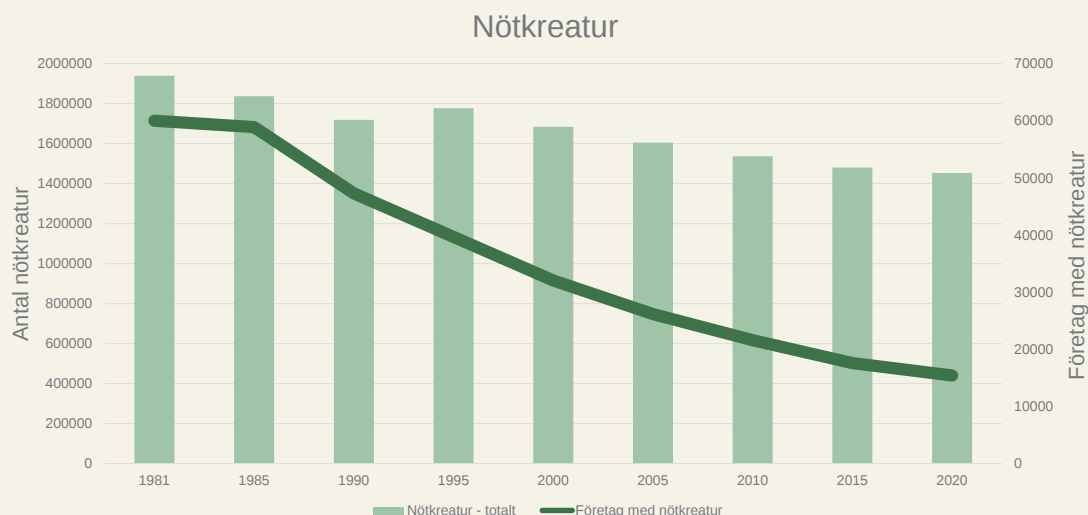
Knapp ökning i Blekinge och Skåne, minskning i Stockholm

Dikorna finns i Skåne (18 %), Västra Götaland (17 %), Jönköping (9 %) och Östergötland (8%)

2024-12-04

6

Nötkreaturen koncentreras till färre platser i landskapet

2024-12-04

7

Betesmarker med miljöersättning

Markklass	Areal 2024 (hektar)	Mest areal i
Betesmarker med särskilda värden	156 000	Kalmar, Östergötland, Västra Götaland och Skåne (>20 000 ha)
Alvarbete	26 000	Öland, Gotland
Skogsbete	14 000	Gotland, Östergötland, Uppsala
Mosaikbete	6 000	Västra Götaland
Gräsfattig mark	2 000	Västra Götaland
Betesmarker med allmänna värden	190 000	Skåne, Västra Götaland, Jönköping (>20 000 ha)
Slätterängar med särskilda värden	7 000	Skåne
Fäbodbete	16 000	Jämtland, Dalarna, Gävleborg
Summa	416 000	

2024-12-04

8

Vem sköter betesmarkerna?

	Odlad vall på åkermark				Naturbetesmark		Frövall ^a	Areal ersatt med ^b	
	Slättevall ^c		Betesvall					helsäd	majs
Mjölproduktion ^d	411 300	46%	21 900	13%	71 900	16%		3 700	16 400
Nötköttproduktion ^e	207 500	23%	50 500	30%	304 500	69%		26 300	
Får	19 200	2%	21 400	13%	45 600	10%		400	
Hästar	250 000	28%	77 000	45%	19 800	4%			
Totalt behov	888 000		170 800		441 800				
Tillgänglig	812 400		170 700		441 800		16 900	30 400	16 400
Differens	-75 600	-9%	-100	0%	0	0%			

Cederberg, C och Henriksson, M. 2020. Gräsmarkernas användning i jordbruket.

2024-12-04

9

Sammanfattning

Arealen naturbetesmark har minskat mycket jämfört med 1800-tal, från 12 miljoner till en halv miljon hektar

Arealen betesmark har varit relativt stabil de senaste 20 åren

I miljöersättningen finns i dag knappt 420 000 hektar betesmarker och slätterängar, där ungefär hälften är naturbetesmark

Nötkreaturen koncentreras till färre platser i landskapet då antalet företag minskar. Innebär att betesmarker överges och den biologiska mångfalden hotas

85 procent av arealen sköts av nötkreatur, merparten av företag med nötköttproduktion

2024-12-04

10

Tack!

Marknaden för nötkött

Alnarp den 5 december 2024
Åsa Lannhard Öberg, Jordbruksverket

2024-12-04

Från Jordbruksverkets senaste lägesbild:

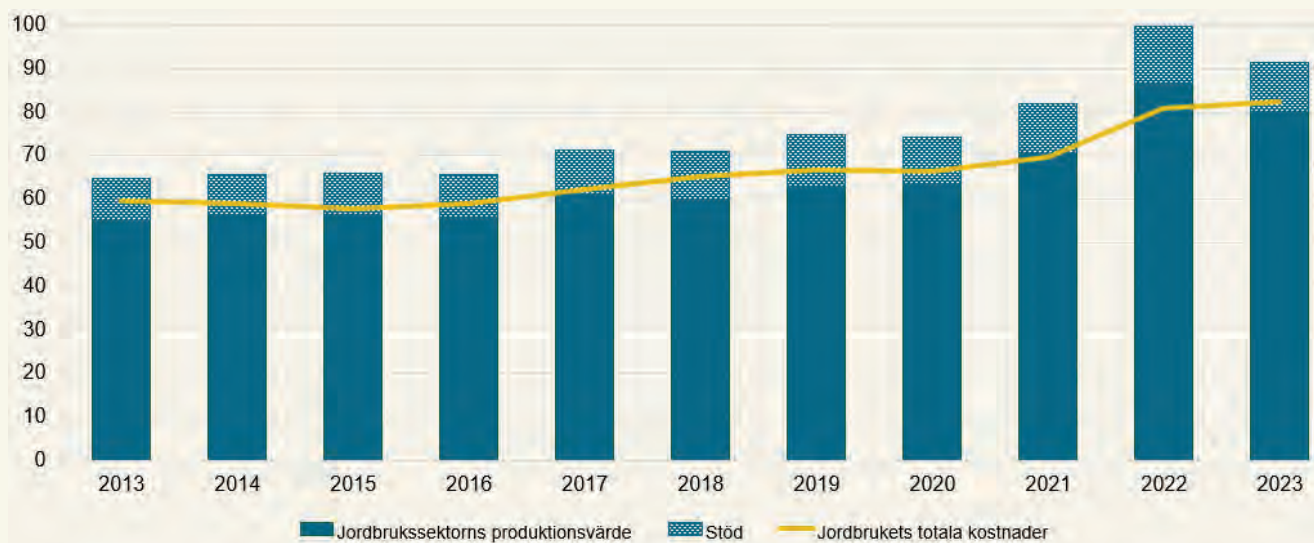
När vi går in i årets sista månad finns det inte bara hopp men också förutsättningar för ett förbättrat marknadsläge för jordbrukssektorn inför det kommande året. Lägre räntor och mer stabila priser kan hålla i sig så länge omvärldsläget inte bjuder på några större överraskningar.

- Riksbanken mötte marknadens förväntningar och genomförde en dubbelsänkning av styrräntan till rådande 2,75%, och fler sänkningar är att vänta. Presidentvalet i USA genomfördes utan större reaktioner från marknaden, med undantag för en försiktigt försvagad kronkurs gentemot den amerikanska dollarn. Oljepriset som just nu ligger lågt för året har kommit ner ytterligare. Är vi äntligen på väg tillbaka till en lite lugnare marknad?

2024-12-04

2

Jordbrukets produktionsvärde, stöd och kostnader till löpande priser, miljarder kronor

2024-12-04

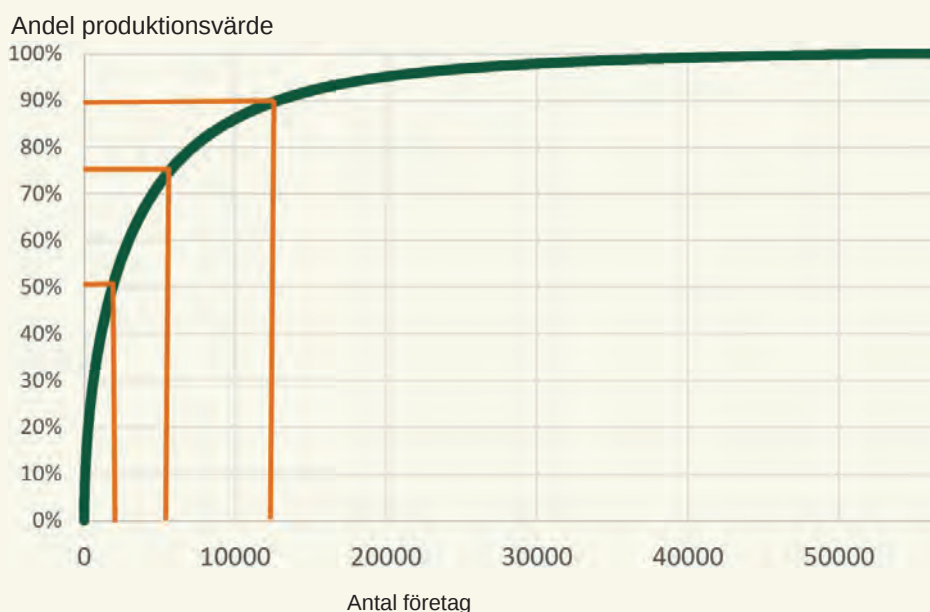
3

Det finns 56 200 företag och de tre procent största företagen skapar halva produktionsvärdet

De 1 700 största företagen (3%) skapar 50% av värdet

De 5 600 största företagen (10%) skapar 75% av värdet

De 13 400 heltidsföretagen (24%) skapar 90% av värdet

2024-12-04

Samspel vegetabilie- och animalieproduktionen

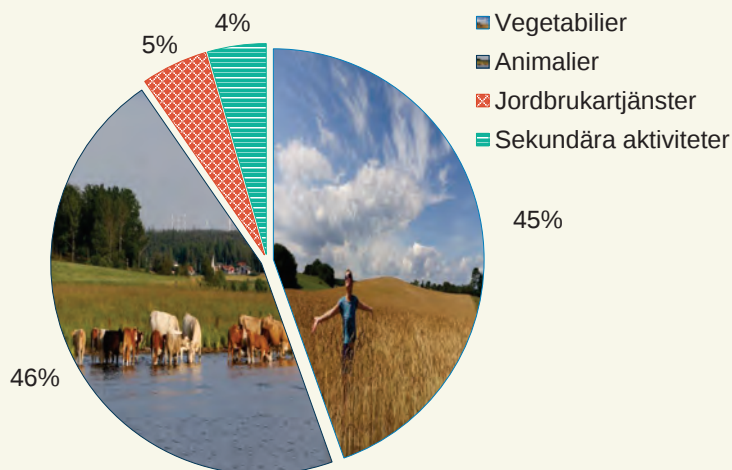
Vall odlas på 42% av åkermarken 2023

Ca 45% av spannmålen blir foder

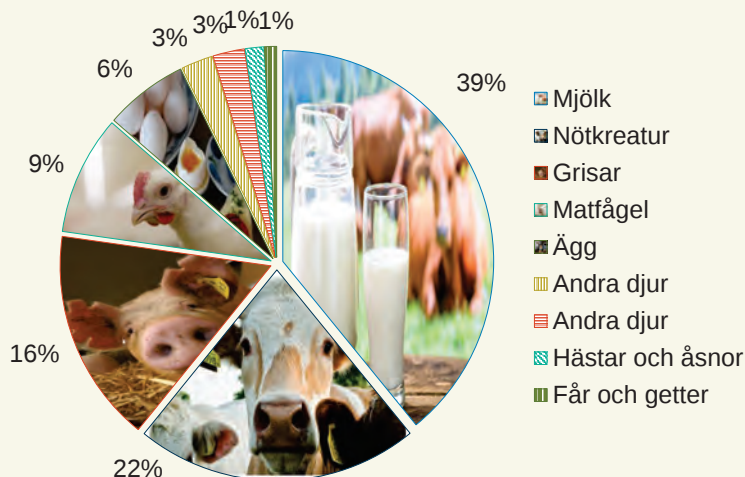
Gödsel blir växtnäring och biogas

Lantbruksdjur utfodras med rester från livsmedelsindustrin

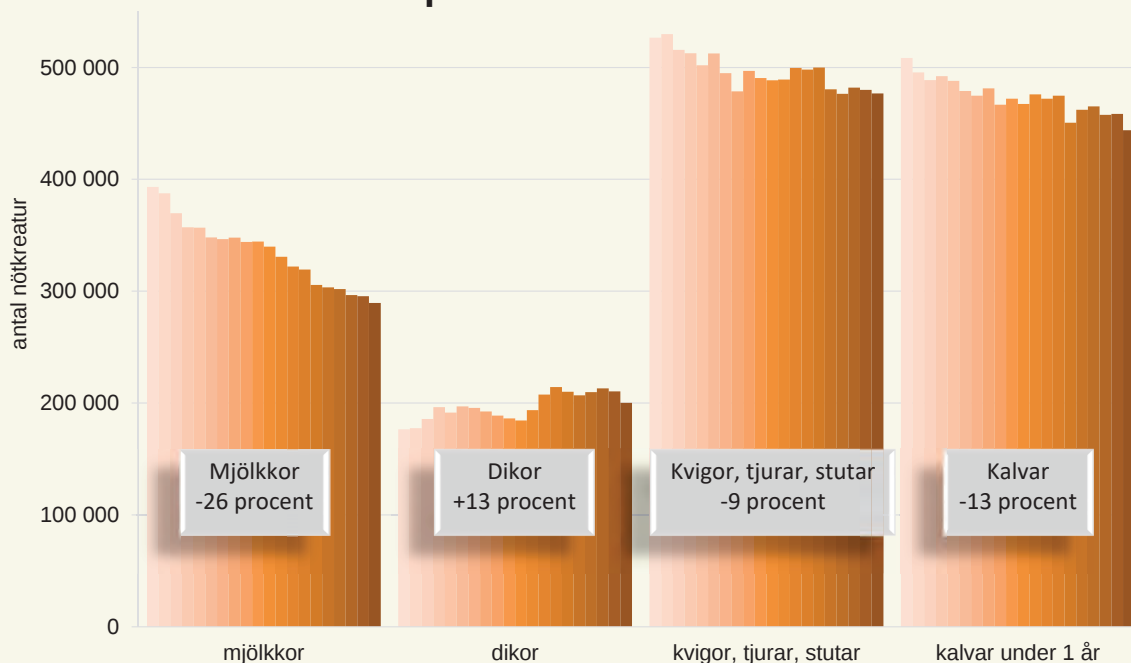
Fördelning av jordbrukets produktionsvärde 2023

Fördelning av animalieproduktionens värde 2023

Antal nötkreatur har minskat med 12 procent 2005-2024 – men produktiviteten har ökat

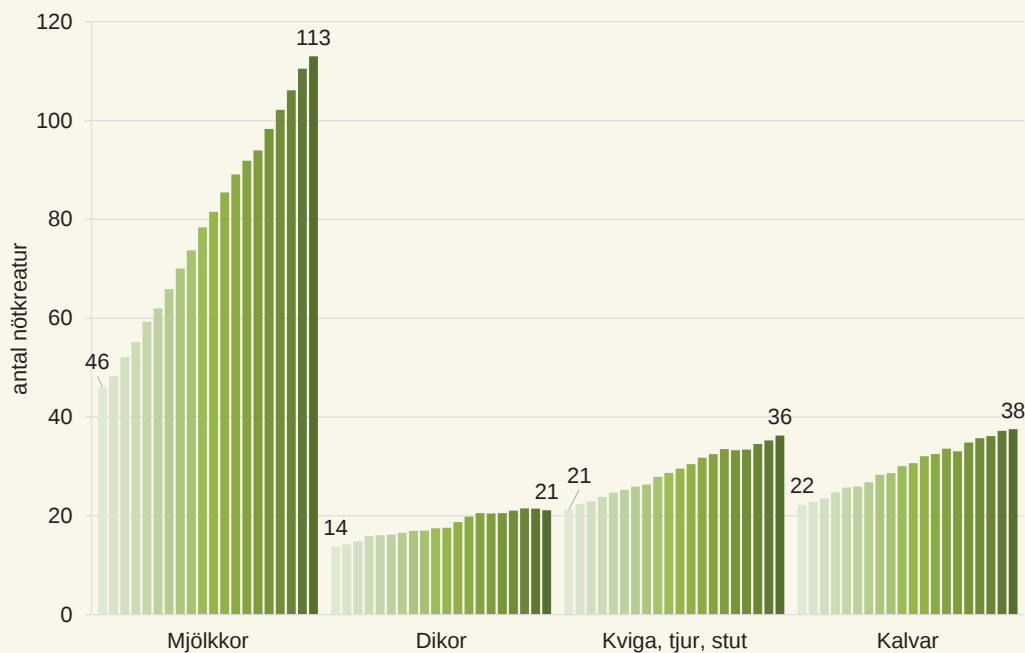

2024-12-04

Snittstorlek företag med nötkreatur i Sverige 2005 - 2023

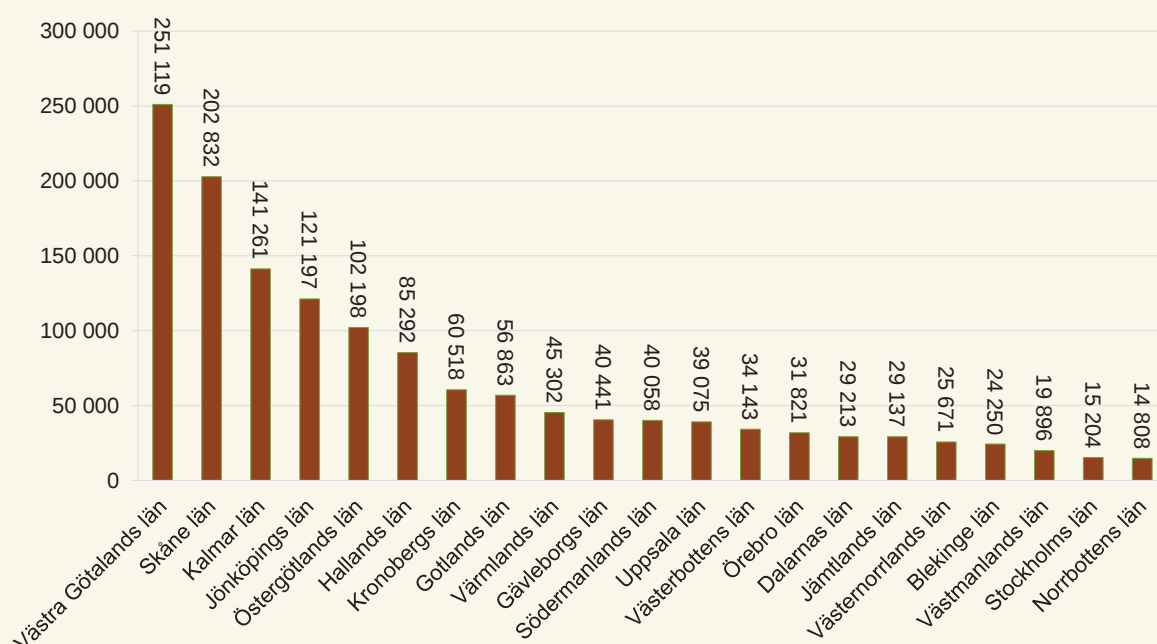

- Antalet företag med nötkreatur minskade med 46 procent 2005-2024
- Gårdarna har ökat sitt genomsnittliga antal nötkreatur, snabbast för mjölkkor

2024-12-04

Antal nötkreatur per län i juni 2024

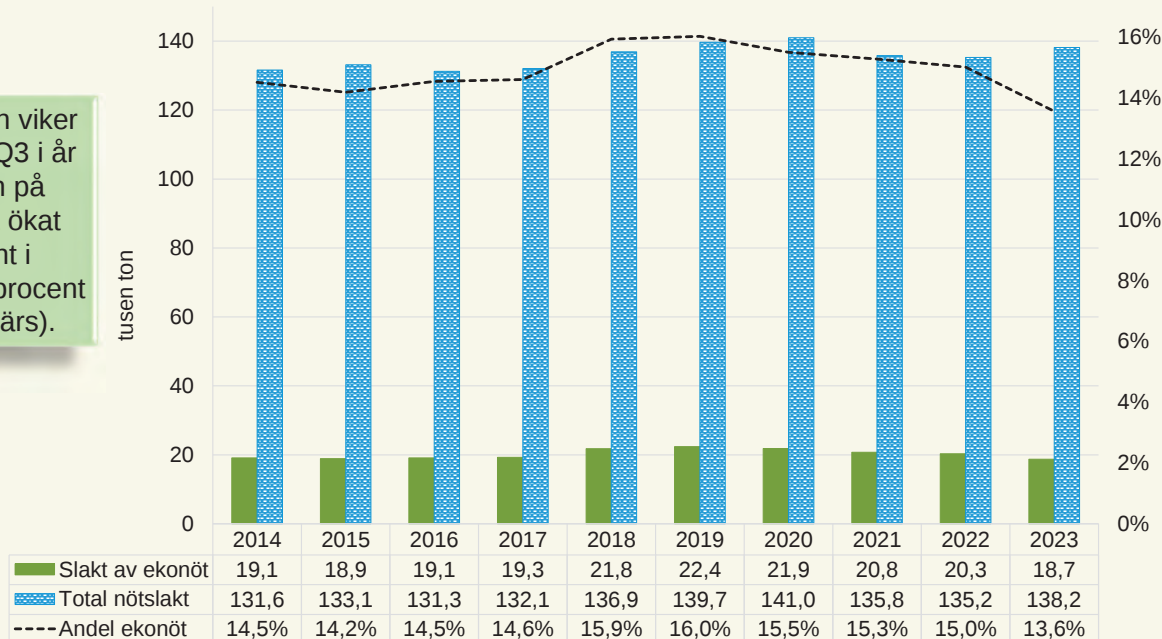

2024-12-04

Total och ekologisk nötköttsproduktion

Ekomarknaden viker överlag, men Q3 i år har efterfrågan på ekologiskt kött ökat med 32 procent i värde och 46 procent i vikt (mycket fårs).

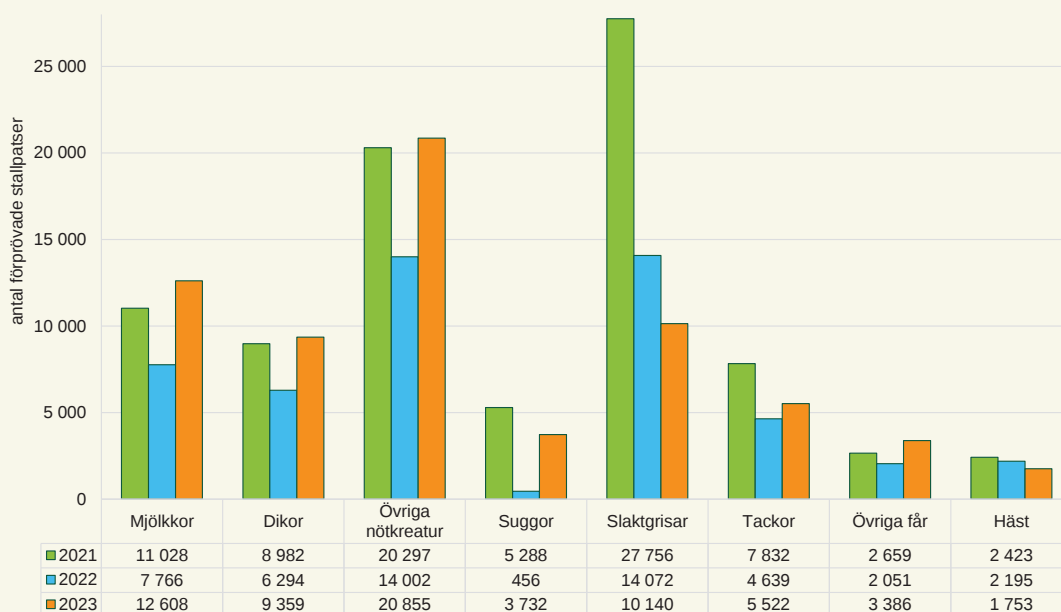

2024-12-04

Förprövningsstatistiken indikerar investeringsviljan

Uppsving 2023 efter nedgången 2022, som berodde på höga räntor, dyra insatsvaror samt osäkerhet kring efterfrågan på grund av inflation

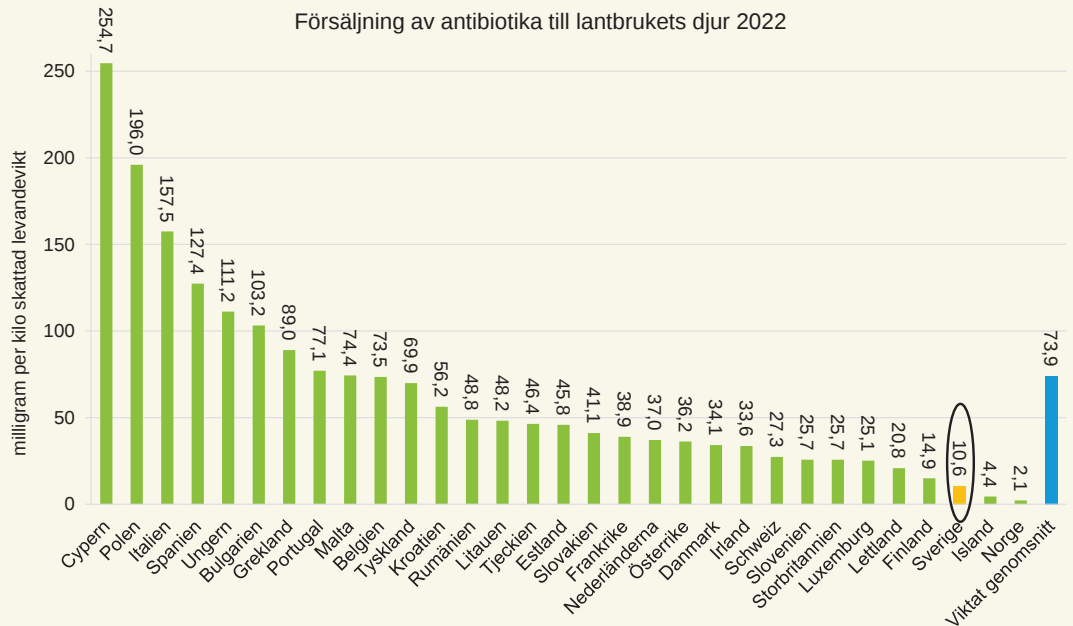
2024-12-04

Låg antibiotikaanvändning i Sverige = ett viktigt mervärde!

Försäljning av antibiotika till lantbrukets djur 2022

- Användningen minskade i 27 av 31 jämförda länder 2022.
- Användningen ökade mest i Litauen, med 137 procent.
- Användningen minskade med 3 procent i Sverige.
- Genomsnittet minskade med 12 procent.

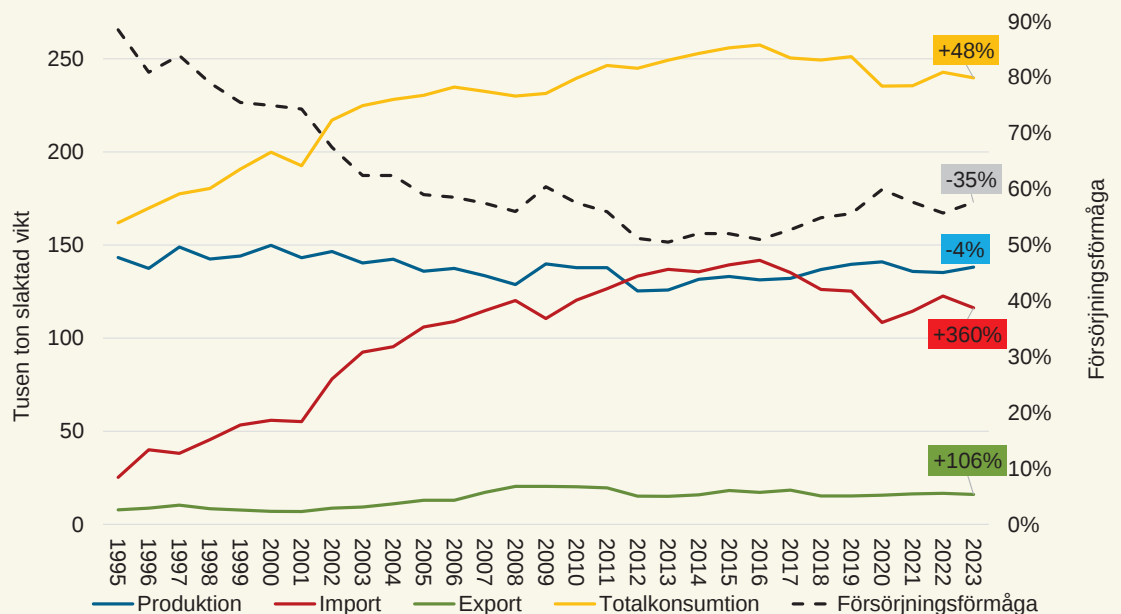

2024-12-04

Marknadsbalans nötkött 1995-2023

- Förändringar i import och konsumtion hänger tajt samman över tid men i procent har importen ökat mest.
- Försörjningsförmågan har sjunkit, men återhämtat sig något de senaste tio åren.

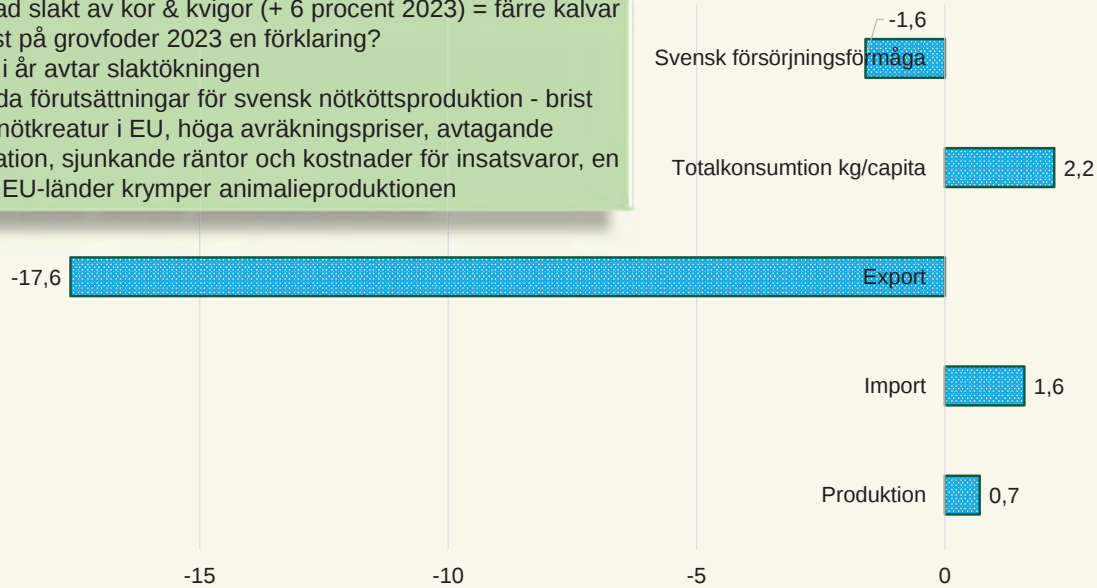

2024-12-04

Utveckling nötkött jan-sep 2024 jämfört med 2023

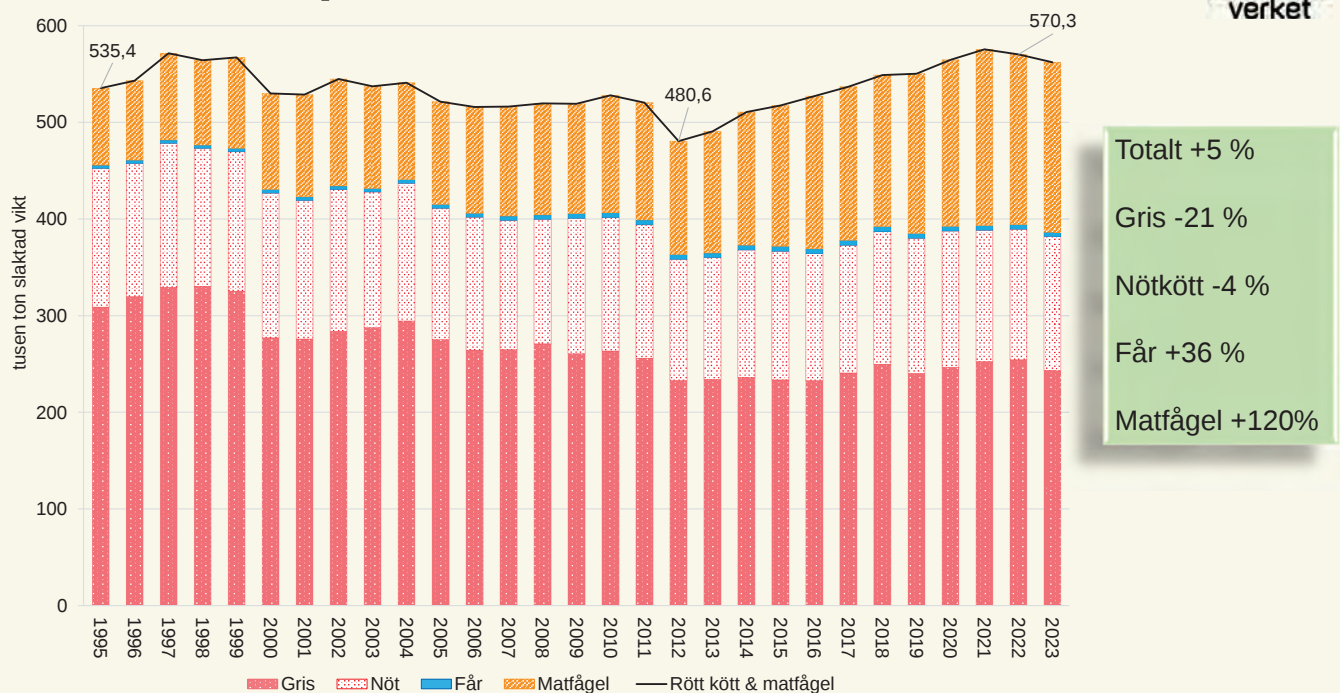

- Ökad slakt av kor & kvigor (+ 6 procent 2023) = färre kalvar
- Brist på grovfoder 2023 en förklaring?
- Q3 i år avtar slaktökningen
- Goda förutsättningar för svensk nötköttsproduktion - brist på nötkreatur i EU, höga avräkningspriser, avtagande inflation, sjunkande räntor och kostnader för insatsvaror, en del EU-länder krymper animalieproduktionen

2024-12-04

Svensk köttproduktion totalt 1995 – 2023

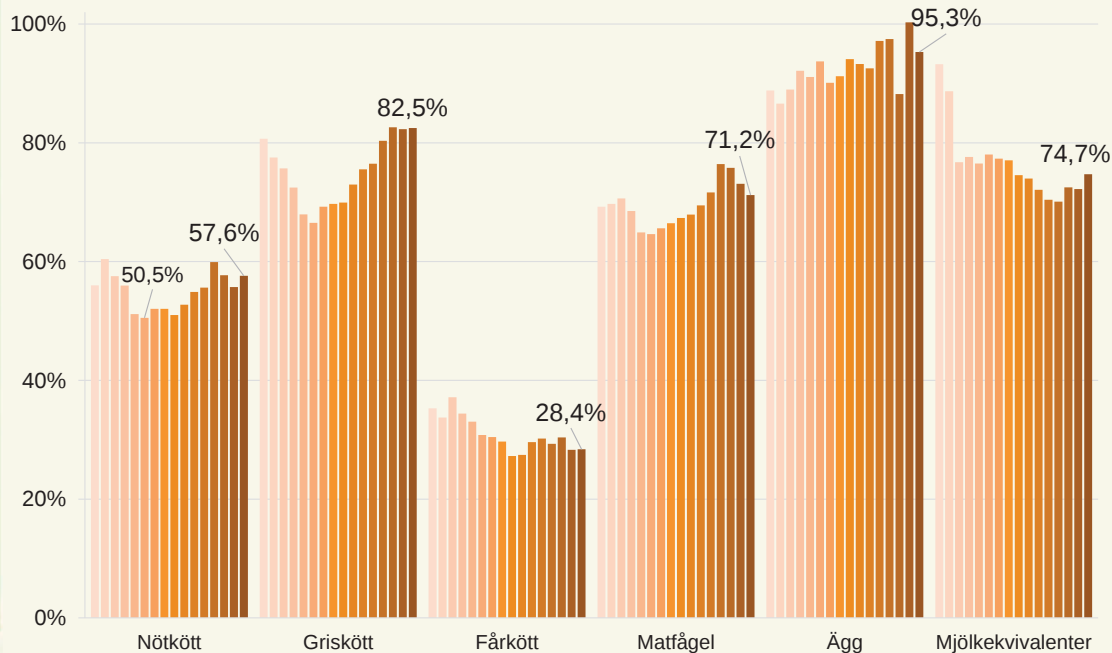
2024-12-04

14

Svensk försörjningsförmåga animalieprodukter 2008-2023

- Försörjningsförmåga = svensk marknadsandel eller självförsörjningsgrad = svensk produktion/ totalkonsumtionen – alltså vår förmåga att tillgodose efterfrågan under en given period
- Ägg högst nivå över tid
- Stor variation mellan mejeriprodukter (ost 40 procent och mjölk 100 procent)
- Kräftergång för fårkött
- Nötkött stabilt mellan 50 och 60 procent
- Griskött och matfågel likartad utveckling

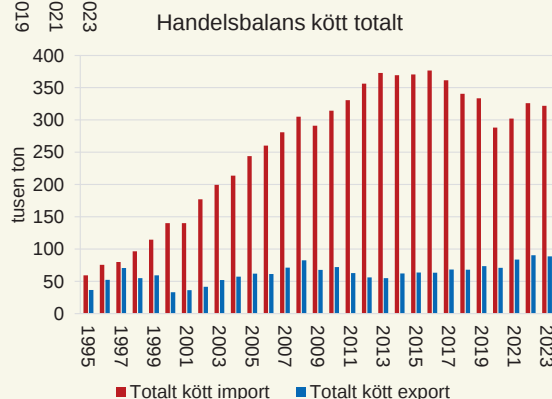
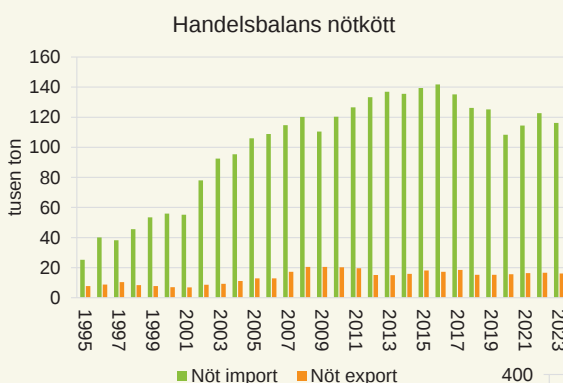

2024-12-04

Importen av kött överstiger exporten med råge

- Importen är tre - fyra gånger så hög som exporten räknat i vikt.
- Vi handlar mest nötkött med EU-grannar som Tyskland, Danmark, Irland, Polen, Nederländerna samt med Storbritannien.
- Karusellhandel förekommer inom företag med verksamhet i flera länder.
- Transithandel bakom vissa flöden – t.ex. kommer en del nötkött från Sydamerika via Nederländerna.

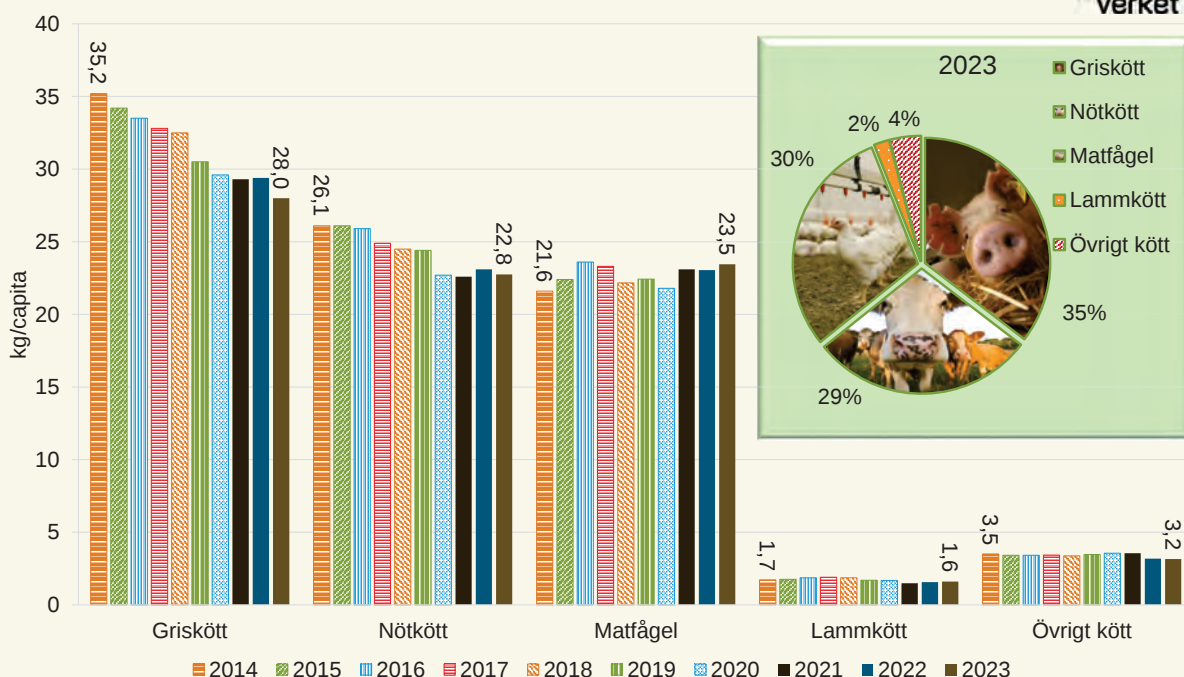

2024-12-04

Totalkonsumtion av kött 2014-2023

- Vår "peak meat" inträffade 2016 med 88,3 kg/capita, då hade konsumtionen av kött ökat med 34 procent sen 1994
- 2016 - 2023 har konsumtionen av kött minskat med 10,5 procent till 79,0 kg/capita
- Ca 60 procent av svenskt nötkött kommer från mjölkproduktionens djur – resurseffektivt och ger minskad klimatpåverkan

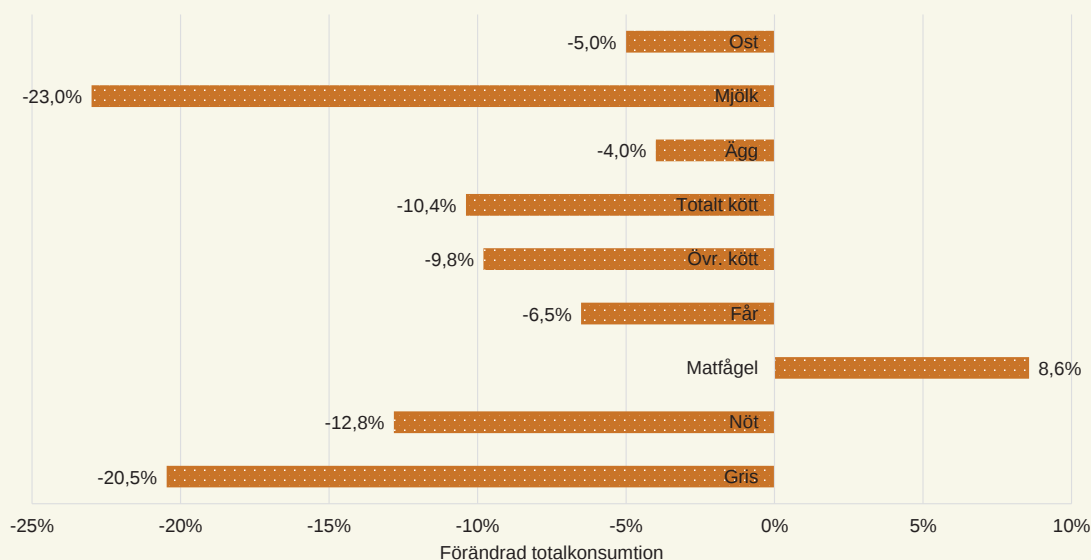

2024-12-04

Konsumtionen av de flesta animalieprodukter har backat de senaste tio åren

Förändrad totalkonsumtion av animalieprodukter 2023/2014

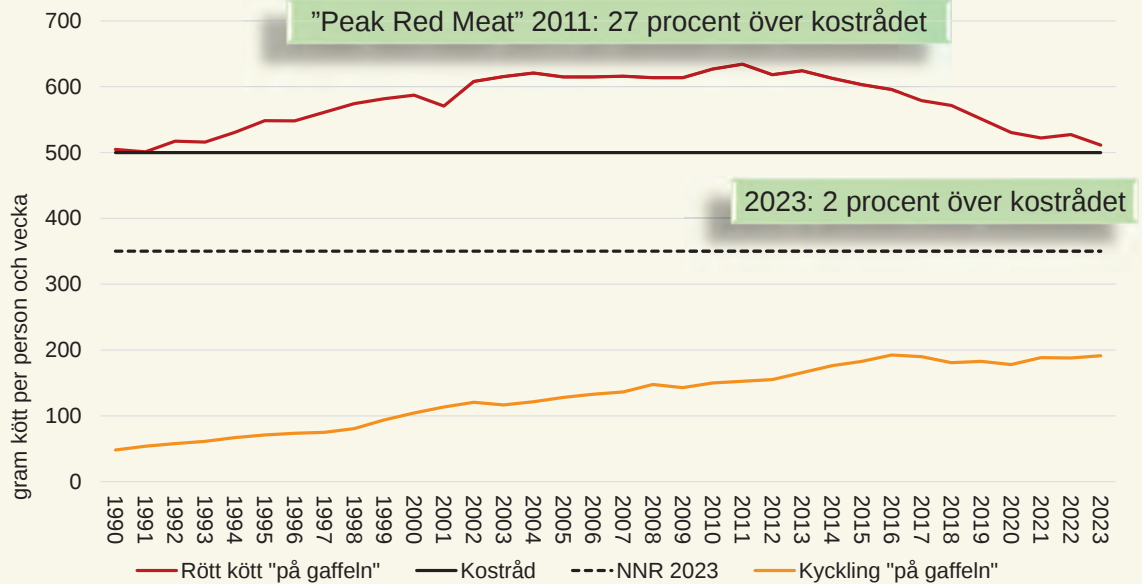

2024-12-04

Konsumtion av kött "på tallriken" & kostråd 1990-2023

- Nya kostråd från 2025 kommer rekommendera högst 350 gram rött kött och chark per person och vecka (streckad linje).
- Konsumtionen per svensk i genomsnitt var 511 gram per vecka 2023, alltså 43 procent över kommande kostråd.
- Livsmedelsverket bedömer att ca 5 procent av befolkningen följer kostråden.

2024-12-04

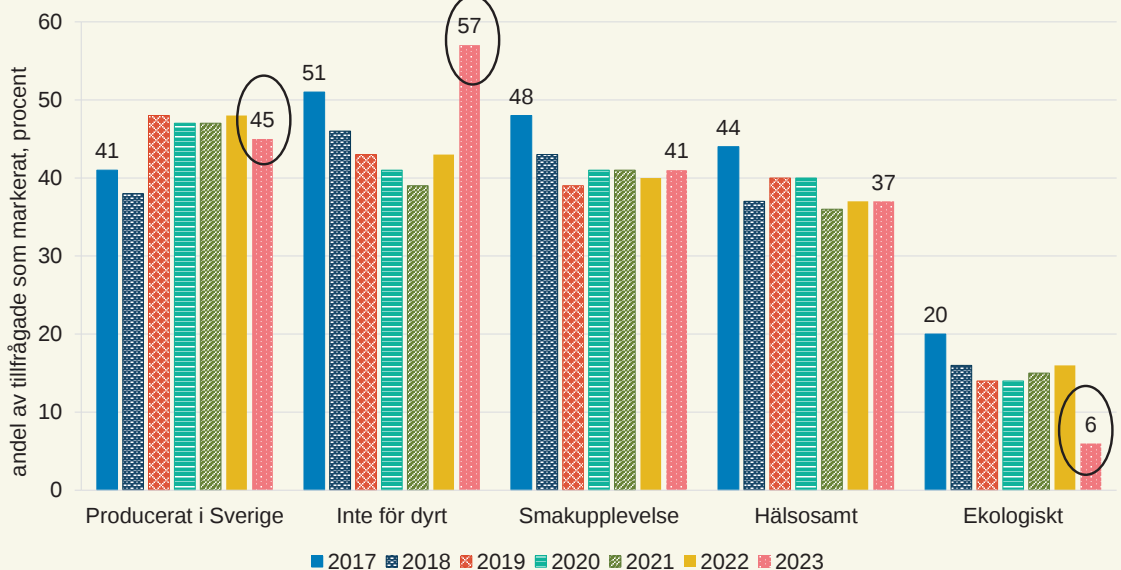
Vilken attityd har konsumenterna till olika hållbarhetsfaktorer?

Attitydmätning Från Sverige - de som svarat har markerat de två viktigaste alternativen

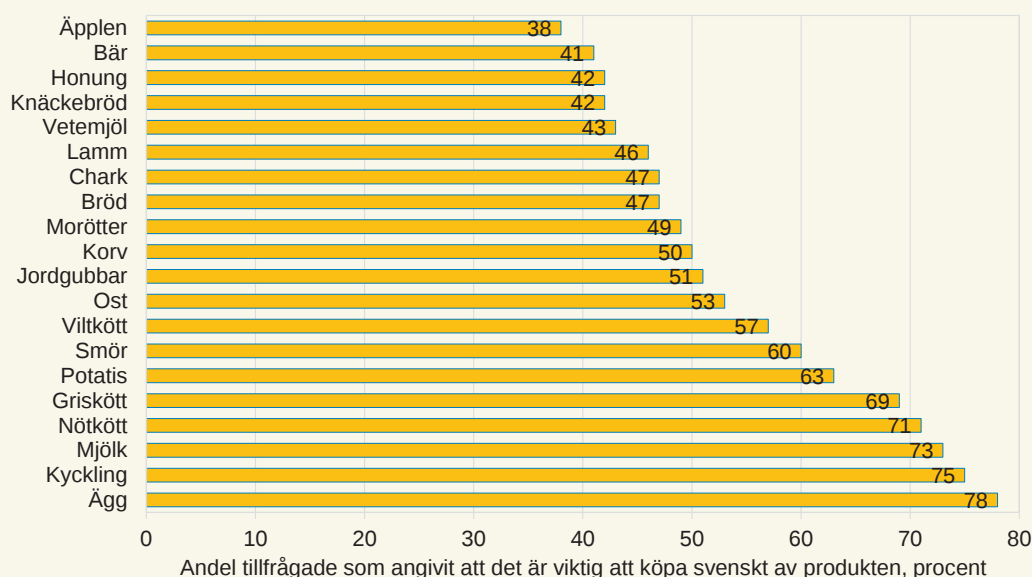
Slutsatser för 2023:

- Svenskt har tappat i betydelse
- Priset har seglat upp på första plats
- Ekologiskt når ny bottennotering
- Att gynna svenska bönder främsta anledning att välja svenskt (83 procent)

2024-12-04

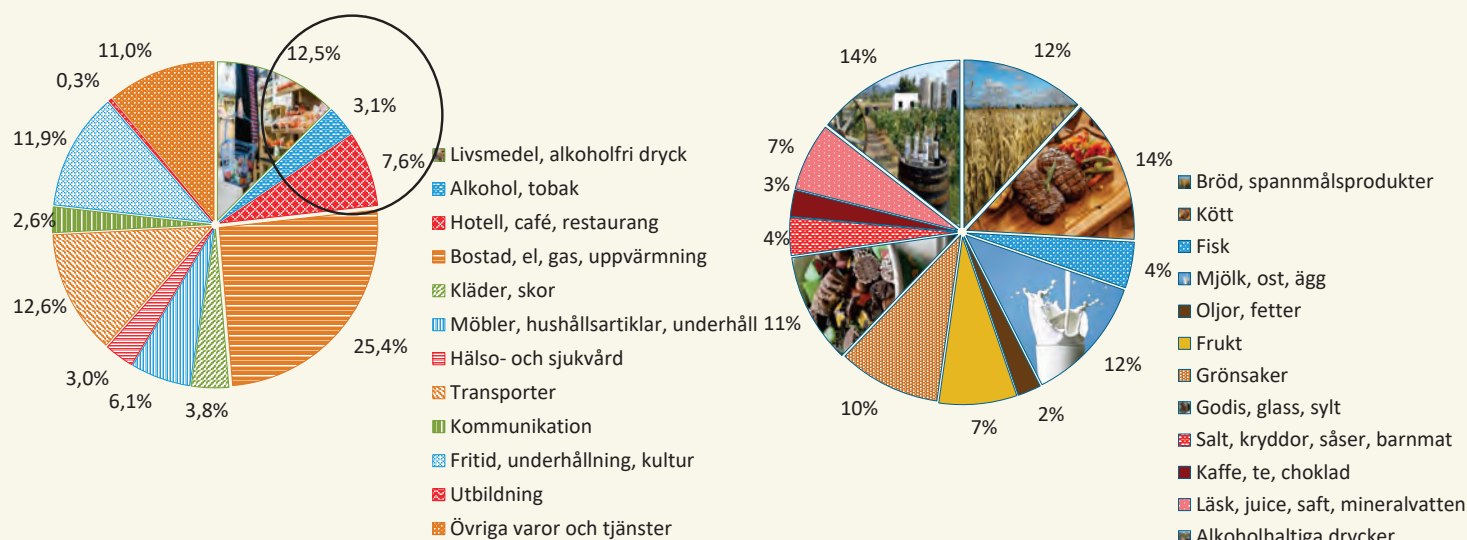
Livsmedel det var viktigt att köpa svenskt av 2023 – animaliskt i topp

Källa: Från Sverige, de som svarat kan ha markerat flera alternativ.

Svaren stämmer väl överens med Jordbruksverkets beräkningar av svensk marknadsandel!

Hushållens användning av disponibel inkomst 2022

Andelen som läggs på livsmedel och alkoholfri dryck har legat runt 12-13 procent sedan millennieskiftet, 2023 landade andelen på 13,3 procent

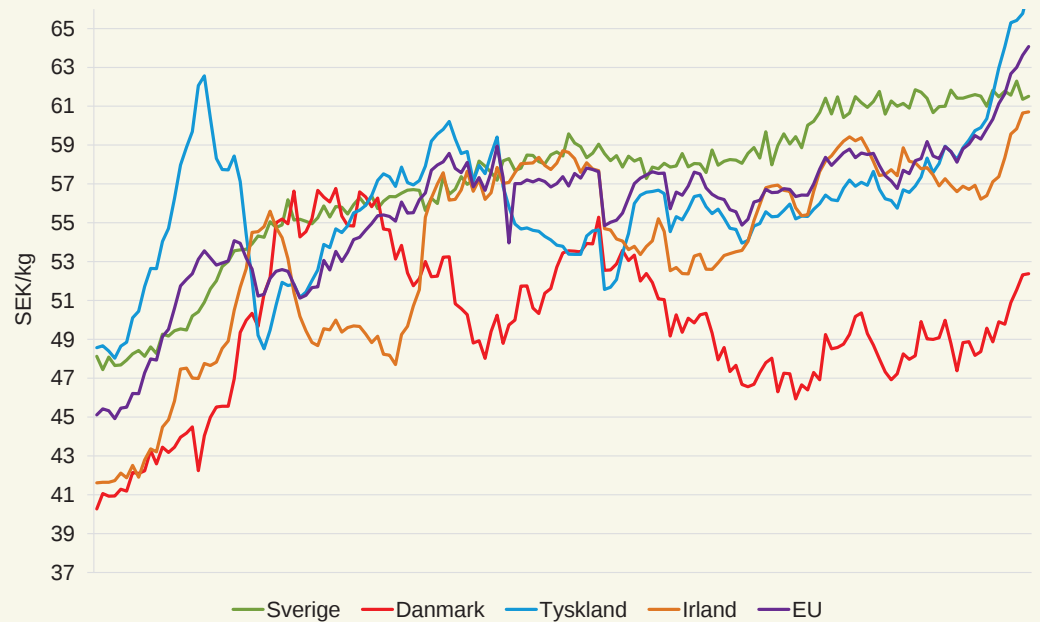
Fördelningen inom området mat & dryck exklusive uteätande – kött och alkohol i topp följt av mejeri & ägg, spannmål och sötsaker

2024-12-04

Prisutveckling ungtjurar klass R3 (v47 2021 – v46 2024)

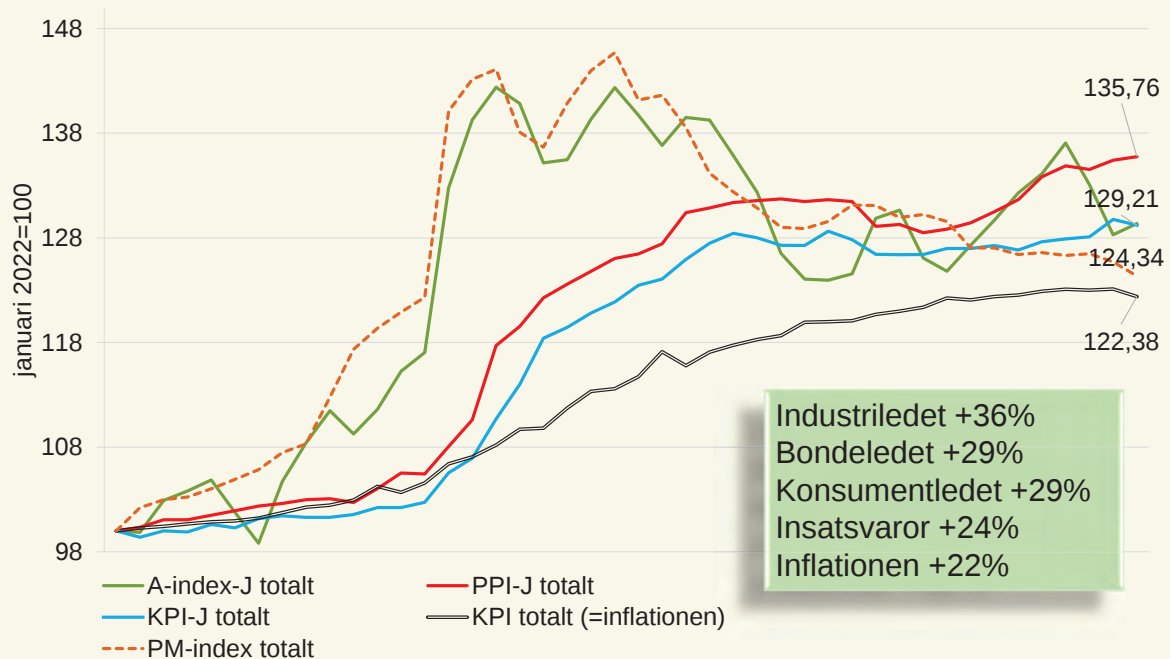

- Svenskt nötköttspris har mestadels legat över eller i nivå med priser i övriga EU de senaste tre åren.
- Stabilare priser i Sverige
- Brist på nötkött i EU pressar upp priserna för tillfället

2024-12-04

Prisutveckling alla jordbruksprodukter och insatsvaror jan 21-aug 24

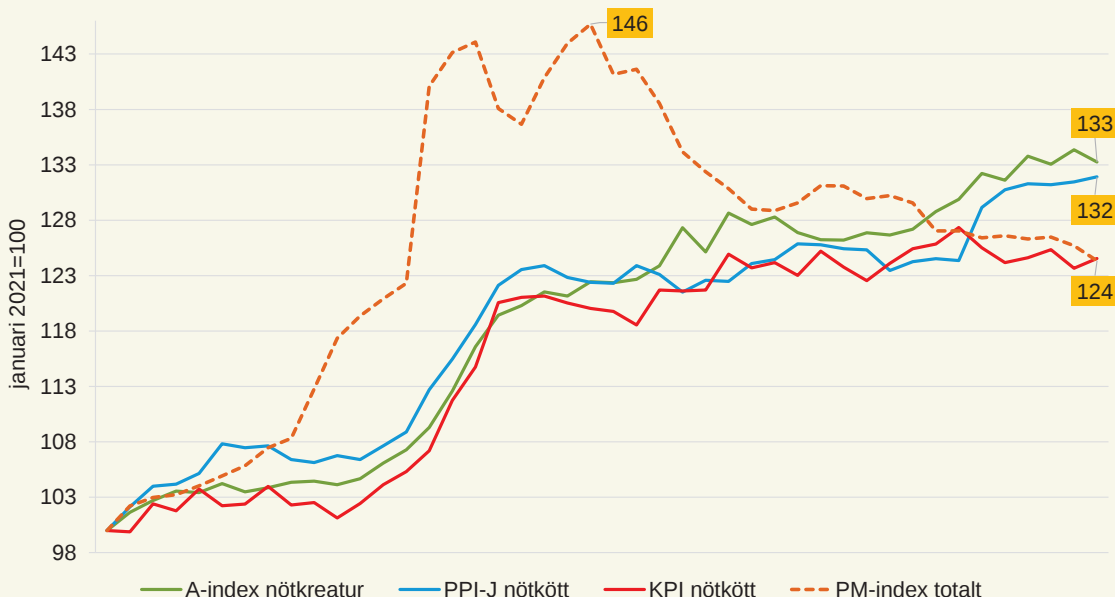
2024-12-04

Pris- och kostnadsutveckling i nötköttssektorn jan-21 till aug-24

Slutsatser:

- Nötköttbondens prisökning i nivå med den som skett i industriledet medan konsumentpriset ökat mindre.
- Kostnadsökningen (PM-index) var större än prisökningen till och med årsskiftet 2023-2024.

2024-12-04

Jordbruksverkets rapporter om svenska mervärden – syfte att öka samhällets kunskap om styrkorna i svensk matproduktion

Finns för:

- Mjolk
- Nötkött
- Gris
- Får
- Kyckling
- Vegetabilier
- Ägg
- Samlingsrapport jordbruk

Nötköttsproduktion

Bildserie nötköttsproduktion.

Foto: Scandina

Några exempel på mervärden inom svensk nötköttsproduktion:

- Svenska nötkreatur är fria från många sjukdomar som är vanliga i andra länder.
- Nötkreaturens välfärd är beroende av att kunna beta och motionera fritt. Därför finns det krav i Sverige på att vuxna nötkreatur ska ha möjlighet till utevistelse.
- Svenska nötkreatur hålls alltid tillsammans för att tillgodose behovet av social kontakt.

➤ [Hela rapporten Mervärden inom svensk nötköttsproduktion](#)

2024-12-04

Den svenska nötköttsproduktionens potential

Hypotetiskt; om vi inte importerar och exporterar nötkött skulle:

- produktionen av svenskt nötkött behöva öka med 74 procent för att täcka svensk efterfrågan 2023
- produktionen av svenskt nötkött behöva öka med 22 procent även om konsumtionen minskar med 30 procent enligt nya kostrådet

■ Svensk försörjningsförmåga

■ Behov av import

2024-12-04

Tack för uppmärksamheten!

Åsa Lannhard Öberg, livsmedelskedjan och exportenheten
070-369 73 04, asa.lannhard@jordbruksverket.se

2024-12-04

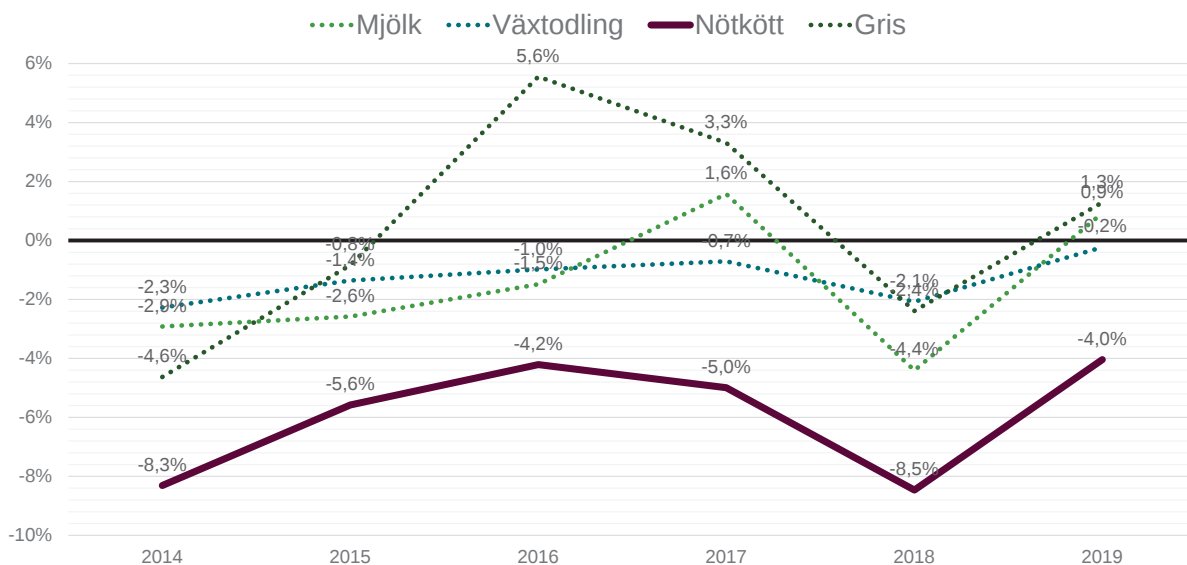
Hur vänder vi till vinst?

Sebastian Remvig
Verksamhetsledare SLU Kompetenscentrum Företagsledning
2024-12-05

Varför blir nötföretagarna så känsliga för förändringar?

Avkastning på eget kapital efter marknadsmässig ägarlön

KÄLLA: JORDBRUKSEKONOMISK UNDERSÖKNING MED EGEN BEARBETNING

Arbete och kapitalförslitning står för 53 % av kostnaderna

Hur gör vi för att inte leva på rost och röta eller strunta i att ta ut lön?

Låga byggkostnader – väl dimensionerad maskinpark

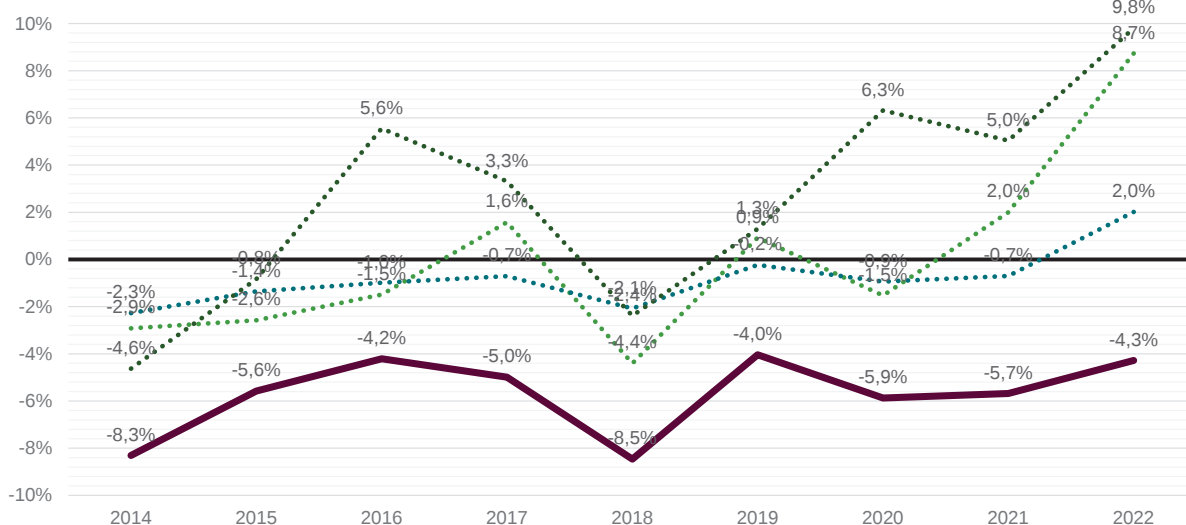

Effektiva arbetsmetoder – många djur per arbetad timme

Vad har hänt sedan dess?

Avkastning på eget kapital efter marknadsmässig ägarlön

.....MjolkVäxtodlingNötköttGris

KÄLLA: JORDBRUKSEKONOMISK UNDERSÖKNING MED EGEN BEARBETNING

Vad betyder avkastning på eget kapital efter marknadsmässig lön?

- Genomsnittlig vinst i nötköttsföretagen mellan 2014 och 2019 är 93 tkr
 - 2020-2022: 169 tkr
 - Källa: samma som förra bilden
- Lön till sig själv 2014-2019 – 374 tkr (ca 18 700 kr/mån efter skatt)
 - 2020-2022: 490 tkr (ca 24 500 kr/mån efter skatt)
- Ränta till sig själv 2014-2019 (2,94 %) – 140 tkr
 - 2020-2022 (2,37%): 144 tkr
- Vinst vid marknadsmässig ersättning 2014-2019: -421 tkr
 - 2020-2022: -465 tkr

Det är faktiskt en positiv trend – men långsam

Vinstmarginaler på olika nivåer i nötköttsproduktion

Några pointers för olika storleksgrupper

- Halvtidsföretagen
 - Lägst vinstmarginal i resultaträkningen
 - Få upp effektiviteten på insatsvaror!
 - Generellt lågt belånade
 - Vart finns de mest lönsamma investeringarna?
- Heltidsföretagen
 - Högst vinstmarginal av alla storlekar
 - Flest ören ut på varje försäljningskrona
 - Mycket mer eget arbete relativt de större företagen.
 - Vart finns tidsbesparingarna?
- Flermansföretagen
 - Mellan vinstmarginal
 - Vart finns det marginal att hämta?
 - Lägst andel stöd av alla grupper.
 - För produktionsinriktade?
 - Om man drog ner produktionen lite vad hade man då gjort med de frigjorda resurserna?

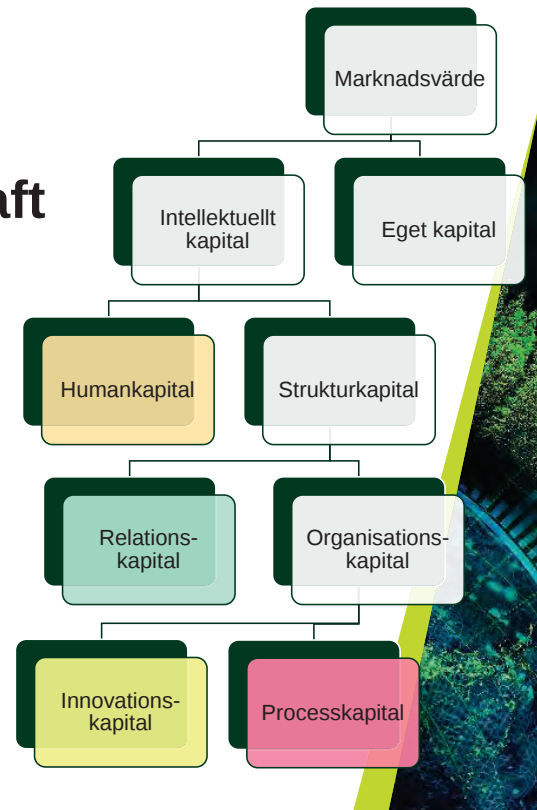
Så hur vänder vi till vinst?

- Börja mäta tid och jämför med andra!
 - I ett projekt för dikor jag har insyn i var bästa tid 26 % bättre än medel och 100 % bättre än sämsta.
 - Bygg processkapital
- Räkna på maskinkostnaderna
 - 2/3 av avskrivningar är maskinkostnader, stallet spelar mindre roll!
 - Hur många timmar måste en maskin gå innan det lönar sig att äga den själv?

Intellektuellt kapital – vägen till långsiktig konkurrenskraft

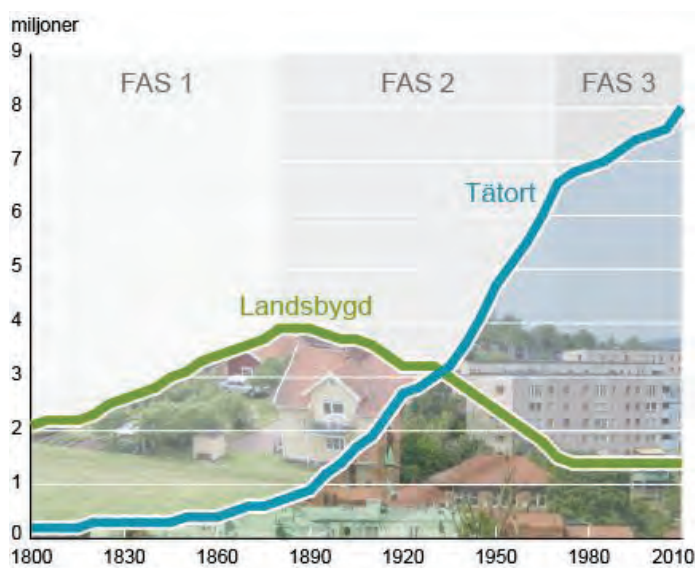
Utgå ifrån att vägen till konkurrenskraft och lönsamhet går via det intellektuella kapitalet!

Det är mycket svårare för andra att kopiera!

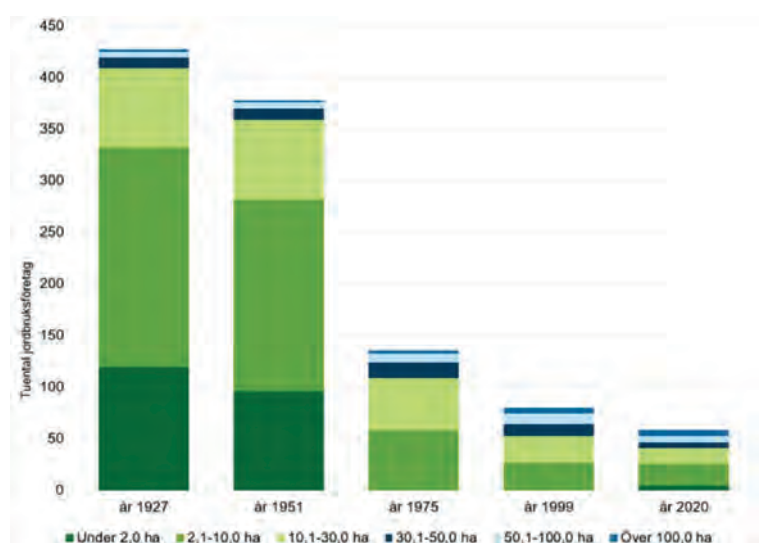

Historisk livsmedelsberedskap

Källa: SCB

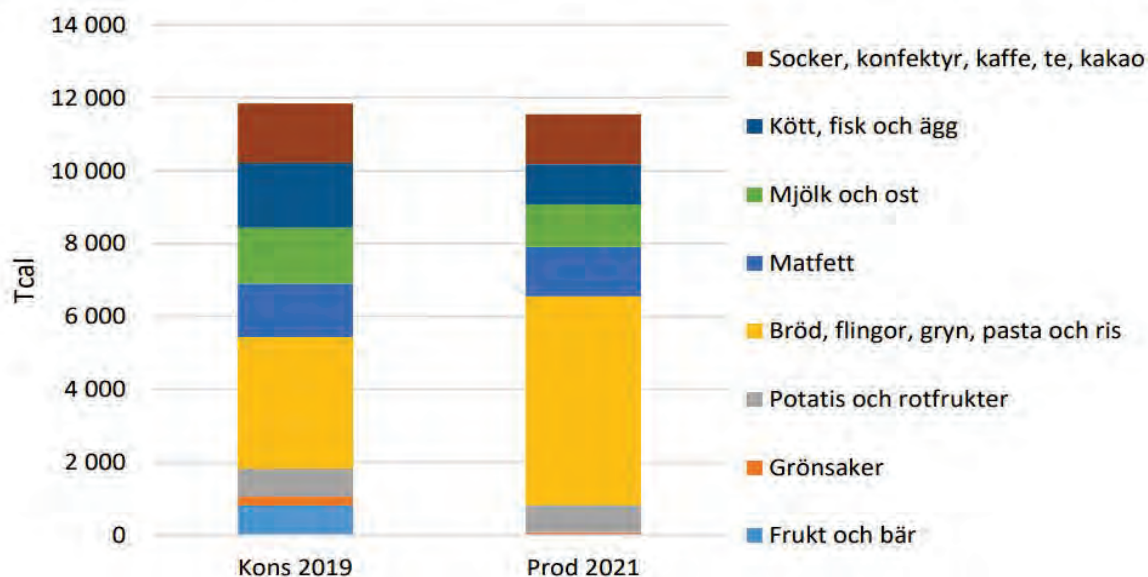
1927: 6 miljoner, 425 000 företag, 14 per företag
1951: 7 miljoner, 375 000 företag, 19 per företag
1975: 8,2 miljoner, 135 000 företag, 61 per företag
1999: 8,9 miljoner, 75 000 företag, 119 per företag
2020: 10,4 miljoner, 59 000 företag, 176 per företag

Källa: Jordbruksverket

Hur ser det ut idag?

Figur 2: Jämförelse mellan produktion och konsumtion av olika livsmedel i Sverige

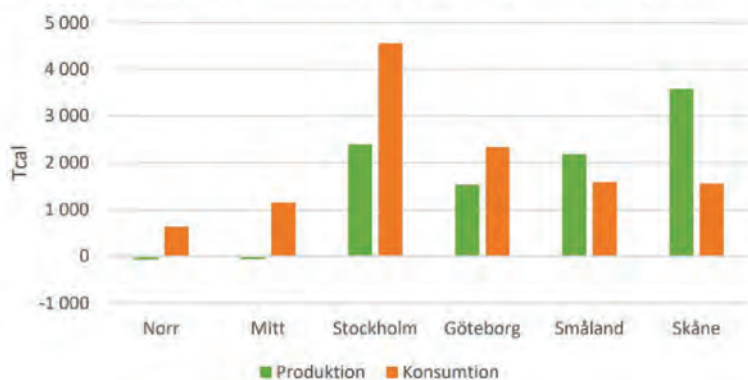

Källa: SLU

Idag ligger den genomsnittliga konsumtionen omräknat i kalorier på 3100 kcal per person och dag, vilket ger denna siffran totalt. Under normala fredstida förhållanden är behovet 2350 kcal och vid höjd beredskap beräknas behovet till 2450 kcal.

Väldigt olika inom Sverige

Figur 4: Produktion och konsumtion av energi (Tcal) i olika regioner i Sverige.

Källa: SLU

Lärdomar från Ukraina

Hur vi kan förbereda oss på gårdsnivå

- Avtal med kommun, region, eller myndighet.
- Bygga upp lager för insatsvaror och reservdelar.
- Producera så mycket som möjligt av det som behövs.
- Försöka bygga upp en ekonomiskt buffert.
- Hitta alternativa försäljningskanaler.
- Gör en årlig inventering av foder och ha gärna 25-30 % överlagring.
- Köpa in så mycket lokalt som möjligt.
- Skapa pärm med avtal, kvitton, försäkringspapper, garantier, kundnr.
- Skapa introduktionsmaterial till nyanställda.
- Fundera över vilka kriser som kan drabba ditt företag samt lösningar.

Länk till broschyr:

<https://www.sva.se/amnesomraden/livsmedelsberedskap/om-krisen-eller-kriget-kommer-till-svenska-lantbruksforetagare/>

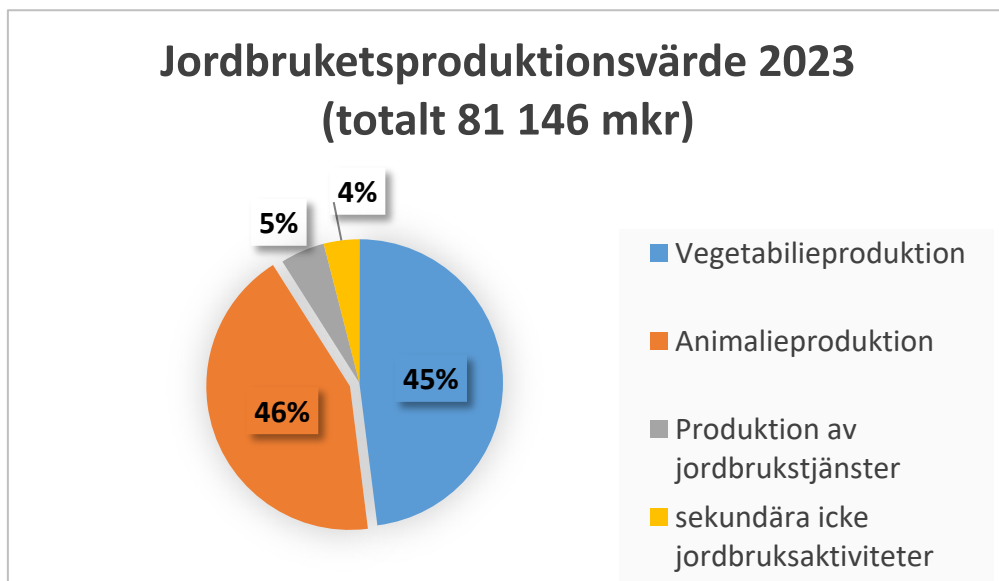

En sampublikation mellan Statens veterinärmedicinska anstalt, Sveriges lantbruksuniversitet, Lantbrukarnas riksförbund, Länsstyrelsen Gotlands län, Länsstyrelsen Norrbotten, Gård & Djurhälsan, Hushållningssällskapet, Skånesemin, Växa, Svensk Fågel och Svenska Ägg.

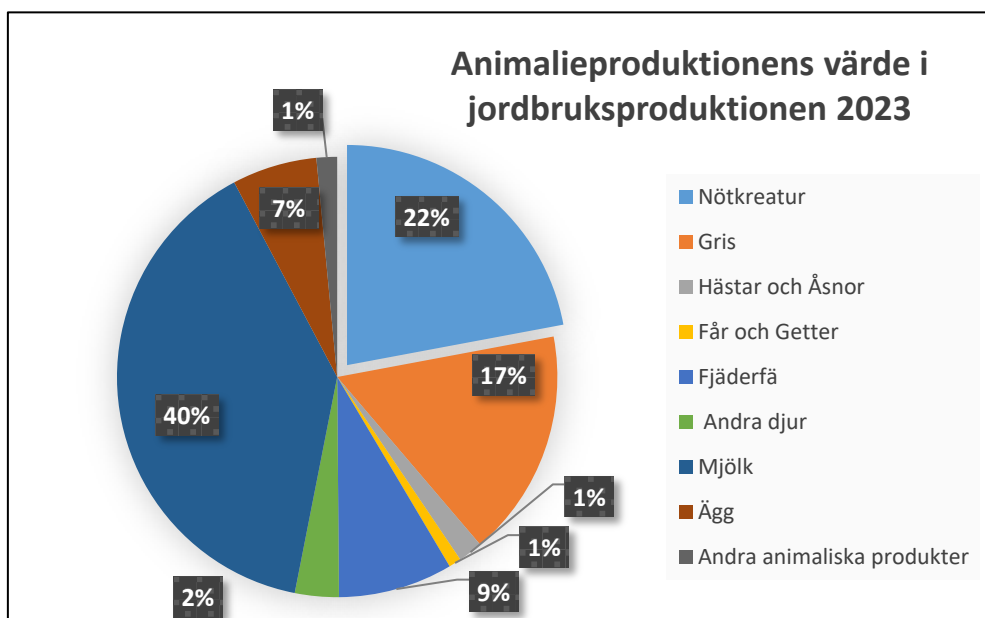
Fakta om nötköttsproduktion i Sverige, 2024

Nötköttsproduktionens ekonomiska värde för primärproduktionen

Av jordbrukets produktionsvärden 2023 stod animalieproduktionen för 46 %. Utav animalieproduktionen svarade nötkreaturen för 22 % av produktionsvärdet eller 8,2 miljarder kr, gris för 17 % (6,2 miljarder kr) och mjölken för 40 % (14,8 miljarder).

(Jordbruksstatistisk sammanställning, 2024)

(Jordbruksstatistisk sammanställning, 2024)

Konsumtionsutveckling

Sedan 1995 har den svenska konsumtionen av nötkött ökat med över 40 % från 18,5 till ca 25 kg/person under år 2005 därefter har det legat runt 25-26 kg/person och år fram till 2015. Därefter har konsumtionen minskat och låg under 2023 på ca 23 kg nötkött per person och år. Under perioden 2010 - 2023 har grisköttskonsumtionen minskat från 37 till 28 kg medan kyckling har ökat. Vi har en självförsörjningsgrad på 58 % på nötkött i Sverige. Vi importerar framförallt från andra EU-länder såsom Irland, Danmark och Nederländerna.

Tabell 1. Köttkonsumtion i Sverige, slaktad vikt (Jordbruksverket, 2024)

Köttslag/kg per capita	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2023
Nöt- och kalvkött	18,2	22,4	25,4	25,4	25,9	22,7	22,8
Får- och lammkött	0,7	0,9	1,1	1,4	1,7	1,7	1,6
Griskött	35,2	35,7	35,5	37,0	34,1	29,6	28,0
Fågelkött	8,7	12,8	15,7	18,4	22,4	21,5	23,5
Övrigt kött	4,7	4,4	4,2	4,0	3,4	3,4	3,2
Totalt	68,2	76,6	82,4	86,4	87,2	79,3	79,1

Tabell 2. Svensk köttmarknadsutveckling i Sverige (Jordbruksverket, 2024)

Nöt- och kalvkött	2005	2010	2015	2020	2023
Produktion nöt- och kalvkött (1000 ton)	136	138	133	141	136
Försäljning(konsumtion, 1000 ton)	229	238	254	235	235
Import (% av försäljning)	46%	49%	55%	46%	49%
Export (% av produktion)	10%	14%	14%	12%	12%
Självförsörjningsgrad	59%	58%	52%	60%	58%

Produktionsutveckling

Sedan 2015 har totala antalet nötkreatur minskat med knappt 5 %. Antalet mjölkkor har minskat med 15 %, medan antalet övriga kor har ökat med 9 % under motsvarande period. I Sverige finns totalt ca 1.4 miljoner nötkreatur och det produceras idag ca 138 tusen ton nötkött vilket motsvarar ca 2,0 % av EUs produktion (2021) och en bråkdel av världsproduktionen på 67,9 miljoner ton (2021). De största nötköttsproducenterna är USA, Brasilien, Kina och EU.

I Sverige idag kommer ca 60 % av nötköttet från mjölkkrasdjur och ca 40 % av köttet från köttrasdjur.

Besättningsstorleken i Sverige var år 2022 i genomsnitt 21 dikor. Motsvarande siffra för mjölkkor är 113 mjölkkor per gård.

Tabell 3. Antal djur i Sverige (Jordbruksverket, 2024)

	2000	2005	2010	2015	2020	2024
Mjölko	427 321	393 263	348 095	339 823	303 390	289 433
Dikor	167 277	176 613	197 053	184 438	206 950	200 213
Summa kor	594 898	569 776	545 148	524 261	510 340	489 646
Kvigor, tjurar, stutar	588 686	526 562	512 566	488 462	480 493	476 818
Kalvar under 1 år	500 183	508 495	478 944	467 335	462 149	433 835
Summa totalt	1 683 767	1 590 409	1 536 658	1 480 058	1 452 982	1 410 299

Tabell 4. Slakt av större husdjur vid slakteri i Sverige, 1000-tal (Jordbruksverket, 2024)

Djurslag	2000	2005	2010	2015	2020	2023
Kalvar	38,98	33,04	26,64	21,78	13,48	10,97
Stutar	31,82	49,42	41,33	33,40	34,03	31,73
Tjurar	217,29	179,70	182,48	171,88	180,71	171,92
Kvigor	56,12	44,58	53,23	59,85	68,17	70,12
Kor	184,76	159,34	147,47	141,30	138,06	136,68
Totalt	528,96	466,08	451,14	428,21	434,45	421,42

Tabell 5. Antal företag med nötkreatur i Sverige (Jordbruksverket, 2024)

	2000	2005	2010	2015	2020	2024
Mjölkkor	12 676	8 548	5 619	4 169	3 087	2 562
Dikor	13 861	12 821	12 190	10 479	10 063	9 487
Kvigor, tjurar, stutar, >1år	30 457	24 808	20 295	16 525	14 444	13 159
Kalvar under 1 år	27 733	22 888	18 494	15 253	13 266	11 831
Samtliga med nötkreatur	32 063	26 179	21 586	17 581	15 426	14 091

Tabell 6. Genomsnittlig besättningsstorlek med dikor i Sverige (Jordbruksverket, 2024)

	2000	2005	2010	2015	2020	2024
Dikor (antal)	12	14	16	18	21	21

Tabell 7. Förprovning av djurstallar för nötkreatur i Sverige. Antal avdelningar (Jordbruksverket, 2024)

	2005	2010	2015	2020	2023
Dikostall	226	222	163	186	117
Mjölkostall	242	247	108	113	147
Övriga Nötstall (ej mjölkkor, ej dikor)	545	449	354	342	225

Källor

Faostat. Food and agriculture organization of the United Nations statistics division. Online:

<http://www.fao.org/faostat/en>

Jordbruksverket, Jordbruksstatistisk årsböcker och Jordbruksstatistisk databas. Online: www.sjv.se